

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatika a managementu
Katedra ekonomie

Optimalizace daňové povinnosti poplatníka
(Daň z příjmů fyzických osob)
Bakalářská práce

Autor: Petra Dráfiová

Studijní obor: Finanční management

Vedoucí práce: Ing. Pavel Jedlička, CSc.

Hradec Králové

Duben 2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Hradci Králové dne 24. 4. 2017

Petra Dráfiová

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Pavlu Jedličkovi, CSc. za odborné vedení práce a přínosné konzultace.

Anotace

Překládaná bakalářská práce se zabývá optimalizací daňové povinnosti poplatníka daně z příjmů fyzických osob pomocí nejběžnějších způsobů, jimiž jsou především uplatnění paušálních výdajů, využití nezdanitelných částí základu daně a odčitatelných položek, osvobození od daně, nebo uplatnění daňových slev a zvýhodnění. Je členěna na část teoretickou a praktickou. V teoretické části práce jsou definovány základní pojmy z daňové oblasti a vysvětlena je i funkce daní. Dále jsou daně zasazeny do historického kontextu, popsán je vývoj daňových teorií a představeny současné daňové principy. Následující kapitola se věnuje daňové soustavě v České republice, která se skládá z přímých a nepřímých daní. Praktická část se zabývá náměty optimalizace daňové povinnosti fyzických osob, věnuje se tedy nejen předmětu daně, ale i některým odpočtům a slevám na dani, a to za účelem docílení optimalizace daňové povinnosti fyzických osob. Bakalářská práce je zakončena případovými studiemi, kde jsou prakticky znázorněny některé možnosti optimalizace.

Annotation

Title: Optimization tax liability of the tax payer

The presented bachelor thesis deals with optimisation of tax payer's tax liabilities of personal income tax, using the most common ways such as flat expenses use, use of tax depreciation and tax deduction, tax exempted items or tax allowances and alterations use. It is divided into theoretical and practical parts. The theoretical part of the thesis defines fundamental concepts from the tax field and a function of taxes. Furthermore, the taxes are imbedded in historical context, evolution of tax theories is described and contemporary tax principles are introduced. The following chapter deals with a tax system in the Czech Republic, which consists of direct and indirect taxes. The practical part deals with projects of optimisation of tax payer's tax liability of personal income. It focuses not only on the tax itself but also on some tax deductions and tax allowances, which enable the natural person to optimise his/her tax duties. The bachelor thesis is concluded by casuistries which present some possibilities of the optimisation practically.

Obsah

Úvod	1
1 Základní pojmy.....	3
1.1 Definice daně.....	3
1.2 Funkce daní	4
2 Historie daní a daňových teorií, současné daňové principy	5
2.1 Historie daní	5
2.2 Historie daňových teorií	6
2.3 Současné daňové principy	8
3 Daňová soustava České republiky.....	10
3.1 Daně přímé	10
3.1.1 Důchodové daně	11
3.1.2 Majetkové daně.....	12
3.2 Daně nepřímé	13
3.2.1 Daň z přidané hodnoty.....	13
3.2.2 Spotřební daň.....	14
3.2.3 Energetické daně.....	14
3.2.4 Daň silniční.....	15
3.2.5 Cla.....	15
4 Optimalizace daňové povinnosti poplatníka z příjmů fyzických osob.....	16
4.1 Daňová optimalizace vs. daňový únik.....	16
4.1.1 Daňová optimalizace	16
4.1.2 Daňový únik	16
4.2 Konstrukce daně z příjmů FO a možnosti vhodné optimalizace.....	17
4.2.1 Poplatníci daně z příjmů fyzických osob.....	17
4.2.2 Předmět daně z příjmů fyzických osob.....	18
4.2.3 Příjmy, které nejsou předmětem daně	22
4.2.4 Osvobození od daně	22
4.2.5 Příjmy zdaněné zvláštní sazbou.....	23
4.2.6 Nezdanitelné části základu daně a odčitatelné položky.....	23
4.2.7 Sazba daně z příjmů fyzických osob a solidární zvýšení daně.....	26
4.2.8 Slevy na dani	27
5 Případové studie	30
5.1 Optimalizace daňové povinnosti prostřednictvím nezdanitelných částí základu daně	30

5.2	Optimalizace daňové povinnosti pomocí daňového zvýhodnění na vyživované děti	36
5.3	Optimalizace daňové povinnosti podnikající fyzické osoby dle způsobu uplatnění výdajů	38
5.3.1	Vyšší skutečné náklady než paušální.....	38
5.3.2	Vyšší paušální výdaje než skutečné.....	42
6	Shrnutí výsledků.....	45
	Závěr a doporučení	47
	Seznam použité literatury	48
	Seznam zkratk.....	50
	Seznam schémat a tabulek.....	51
	Zadání práce	52

Úvod

Daň z příjmů fyzických osob bývá často skloňovaným tématem při mezinárodním srovnávání, diskuze na toto téma nabývá na významu rovněž v předvolebních obdobích. Český daňový systém je vnímán jako jeden z nejsložitějších daňových systémů v Evropě. Příčiny nespočívají jen v konstrukci daně z příjmů fyzických osob (např. stanovení základu daně nikoliv z hrubé, ale z tzv. superhrubé mzdy, která zahrnuje též povinné odvody na zdravotní a sociální pojištění, placené zaměstnavatelem), ale také v neustálých změnách, vznikajících jak na začátku roku, tak často i v jeho průběhu. Z uvedených důvodů jsou běžnému daňovému poplatníkovi některé změny obtížně registrovatelné. Poměrně problematické je také stanovení výsledné daně, jelikož lze uplatňovat různé výjimky, nezdanitelné položky, či slevy na dani. Pro rok 2016 se podařilo dosáhnout alespoň zjednodušení formuláře k dani z příjmů fyzických osob pro poplatníky, mající pouze příjmy ze závislé činnosti ze zdrojů na území České republiky – tento formulář má dvě stránky plus přílohu (oproti poplatníkům i s jinými příjmy, kde je stránek celkem šest a navíc přílohy).

Bakalářská práce je zaměřena na problematiku optimalizace daňové povinnosti fyzických osob. Obecně je smyslem optimalizace snížení daňového zatížení poplatníka, resp. snížení daňového základu. Sledovaná problematika se dotýká všech občanů České republiky, kteří svou činností vytvářejí zdanitelné příjmy.

S cílem prohloubit vlastní znalosti z oblasti daní a daňové soustavy jsem zvolila zmíněné téma, jež uvozuji kapitolou o teoretickém vymezení daňových pojmů. Poté se stručně zaměřuji na historii daní a daňových teorií až po současné daňové principy. Prostor je věnován i aktuálnímu daňovému systému České republiky.

V praktické části se věnuji optimalizaci daňové povinnosti, je vysvětlen rozdíl mezi daňovou optimalizací a daňovým únikem. Vzhledem k tomu, že běžní poplatníci daní z příjmů fyzických osob docílí snížení svého daňového zatížení například pomocí některých odpočtů a slevami na dani, je blíže specifikována konstrukce daně z příjmů fyzických osob v České republice.

V poslední kapitole jsou řazeny případové studie, jejichž účelem je demonstrovat daňové zatížení pro různé poplatníky – srovnání dle odlišných výší příjmů a odčitatelných položek, počtu nezaopatřených dětí a typů výdajů. Na závěr budou výsledky shrnuty a vysloveny závěry pro daňovou optimalizaci daně z příjmů fyzických osob.

V celé bakalářské práci se opírám o platné právní předpisy v aktuálním znění pro rok 2016.

1 Základní pojmy

1.1 Definice daně

„Daň je definována jako povinná, nenávratná, zákonem určená platba do veřejného rozpočtu. Je to platba neúčelová a neekvivalentní. Daň se pravidelně opakuje v časových intervalech (např. každoroční placení daně z příjmů) nebo je nepravidelná a platí se za určitých okolností (např. při každém převodu nemovitosti).“ (Kubátová, 2015, s. 15-16) Zmíněnými charakteristikami je konkrétně myšleno následující:

- co se týče **povinnosti** platit daň státu, ta je všem poplatníkům, nebo plátcům daně určena zákonem;
- její **nenávratnost** znamená, že subjektu nevzniká právní nárok na vrácení správně zaplacené daně (výjimkou jsou pouze daně špatně spočítané, nebo přeplatky na daních);
- **zákonem stanovená daň** se vyznačuje tím, že je schválena zákonem v rámci legislativního procesu a její úprava se tak nachází i ve Sbírce zákonů;
- všechny zaplacené daně plynou do **veřejného rozpočtu**, který je tvořen jak rozpočtem státu, tak i rozpočtem krajů a obcí;
- **neúčelovost** spočívá v tom, že v okamžiku placení daní nikdo neví, co z příjmů bude hrazeno (některé druhy daní však zcela neúčelové nejsou, příkladem je silniční daň, kde právě z tohoto výnosu se hradí údržba silnic a dálnic);
- **neekvivalentnost** pak vysvětlují Vančurová a Láchová (2016, s. 10) následovně: „Charakteristickou vlastností daní je neekvivalentnost v tom slova smyslu, že díl, jakým se jednotlivec podílí na společných příjmech, nemá žádný, nebo téměř žádný vztah k tomu, v jaké výši bude participovat na výdajích veřejných rozpočtů, nebo spotřebovávat veřejně financované statky.“

Kubátová (2015) pro úplnost dodává, že mezi daně se řadí také cla, jež mají podobnou charakteristiku (tou je povinná neúčelová platba do veřejného rozpočtu). Široký (2015) dále vysvětluje, že poplatky a půjčky jsou sice příjmem státního rozpočtu, avšak se nejedná o daně. Uvádí, že poplatky jsou dobrovolné, účelové, nepravidelné platby a půjčky jsou návratné, dobrovolné a nepravidelné platby.

1.2 Funkce daní

Nejdůležitější a nejstarší funkcí daní je schopnost pravidelně získávat finanční prostředky pro veřejný rozpočet a zabezpečit tak dostatek zdrojů k úhradě veřejných výdajů – jedná se tedy o **fiskální funkci**. Výjimku tvoří ekologické daně, které se platí pouze v případě, že subjekt poškozují životní prostředí. V okamžiku, kdy přestane škodit, přestává platit i daň a tím nebude realizován výnos této daně. Vzhledem k rozmístování vybraných peněžních prostředků tam, kde selhává tržní mechanismus, nebo tam, kde se pro to rozhodne stát (např. podpora určitých odvětví), se hovoří o **alokační funkci** daní, přerozdělování prostředků s cílem zmírnit důchodové rozdíly je **funkcí redistribuční**. **Stabilizační funkce** pak má za úkol zmírňovat výkyvy mezi hospodářskými cykly – aby se zabránilo přehřátí ekonomiky v období konjunktury, měly by daně soustřeďovat do veřejných rozpočtů vyšší podíl a zároveň tak vytvářet rezervu na období recese. Naopak v období stagnace by pak daně měly soustřeďovat do veřejných rozpočtů menší podíl a nastartovat tak ekonomiku. (Vančurová a Láchová, 2016)

2 Historie daní a daňových teorií, současné daňové principy

Tato kapitola provází stručnou historií vývoje daní a daňových teorií, v závěru pak přináší přehled základních principů daňových teorií.

2.1 Historie daní

Se vznikem prvních států (3. – 4. tisíciletí př. n. l.) byly vybírány i první daně. Ty sice primárně tvořily příjmy panovníka, měly však i dějinnou roli. Byly dobrovolné a vybíraly se především v naturální podobě. Široký (2015) vysvětluje, že jedním z důvodů byl fakt, že ve starověku byly hlavní příjmy státní pokladny tvořeny válečnou kořistí a pronájemem vlastního jmění. Ani antické státy nepotřebovaly větší daňové zatížení, neboť mnoho funkcí bylo čestných, tzn. bezplatných (např. vojenská služba). K státním příjmům se přidala cla a výnosy z tributů, které představovaly jednorázovou platbu z pozemků a z hlavy. Rovněž ve starém Řecku (za doby otrokářské společnosti) byly daně zcela dobrovolné a měly formu občanské uvědomělosti. (Široký, 2015)

Ve feudalismu byly běžné tzv. domény a regály, které měly zabezpečit příjmy panovníka. Domény byly naturální odvody z výnosů hospodaření na panovníkových pozemcích. Regály se platily za propůjčení panovníkových práv (právo těžby, lovu, nebo vaření piva). Ve 12. století k těmto odvodům začaly být panovníkem vybírány kontribuce z hlavy, z majetku a z výnosů – v tomto případě se již jedná o předchůdce přímých daní. Ve stejném století přicházejí i první nepřímé daně, tzv. akcízy a také vznikla profese „daňového pachtýře“, jenž mohl na základě koupení licence od panovníka vybírat daně. (Široký, 2015)

Za doby liberalismu nejenže už daně měly charakter povinných a pravidelných plateb, ale navíc byly zakládány první daňové soustavy přímých a nepřímých daní, které vznikly z kontribucí a akcízů. U přímých daní se rozlišují výnosové a důchodové daně, přičemž první důchodová daň vznikla v Anglii roku 1799. Prvotním výnosem státního rozpočtu však v této době zůstávají stále cla a akcízy. Až na přelomu 19. a 20. století „ve většině států stoupá podíl přímých daní (s výjimkou Německa), spotřební daně již nejsou vybírány u nezbytných zboží, ale většinou pouze z lihu, cigaret, petroleje, cukru, čaje a kaka.“ (Široký, 2015, s. 16)

Široký (2015) dále vysvětluje, že spolu s těmito změnami se objevil i problém daňových úniků, a to u zdanění firem, které daně přiznávají pomocí daňového priznání – právě to umožňovalo falšování výsledků. Proběhlo také několik daňových reforem: daňový výnos se začal stanovovat dle skutečného stavu, daně se vybíraly skrze daňová priznání, cla byla uvalena pouze na dovoz a začala se používat progresivní sazba daně.

S hospodářskou krizí přichází zvyšování daňové kvóty až na hranici 30 % hrubého domácího produktu. Přímé daně se člení na osobní, či firemní důchodové daně. V poválečném období opět roste daňové zatížení. Například v USA dosahuje progresivní sazba až 90 % a celková daňová kvóta přesahuje 50 % hrubého produktu. Nastupuje nová nepřímá daň a to daň z přidané hodnoty. V zemích Evropského hospodářského společenství probíhá harmonizace daní. (Široký, 2015)

2.2 Historie daňových teorií

Historii daňových teorií se podrobněji věnují Kubátová (2015) a Široký (2015). Ti-to autoři se odvolávají zejména na následující nejvýznamnější představitele, jimiž jsou:

- **Aristoteles** (384 – 322 př. n. l.) – byl zástupcem daňových teorií z období starověku, významný myslitel starého Řecka, který se jako první zabýval otázkou daňové spravedlnosti a daňového zatížení poplatníka. Spravedlnost se v jeho pojetí řídí podle zásady poměrnosti – Aristoteles tedy preferoval daně přímé podle berní síly občanů;
- **Tomáš Akvinský** (1225 – 1274) – významný představitel daňové teorie a scholastické filozofie, který se zabýval spravedlností daní, nikoliv jejich podstatou. Zaměřil se na objasnění a zdůvodnění oprávnění panovníka k vybírání daní. Byl zastáncem toho, aby zdanění pracovních příjmů bylo co nejmenší, neboť práce je již sama velkým břemenem. Daň je v jeho díle definována jako dovolená loupež, kdy hříchem je jak snaha daně vůbec neplatit, tak i ukládání nadměrných daní;
- **Diomede Carafa** (1406 – 1487) – zástupce merkantilistů, který podporoval vysoká vývozní cla a nulová dovozní cla;
- **Francois Quesney** (1694 – 1774) – byl významným představitelem fyziokratů, kteří se pokoušeli zavést tzv. daňový monismus, kdy existuje jediná daň. Zástupci tohoto směru totiž spatřují jediný zdroj bohatství v zemědělství, proto by se podle jejich názoru měly zdaňovat pouze pozemky a jejich renta;

- **Adam Smith** (1723 – 1790) – patří k nejznámějším představitelům klasické politické ekonomie, byl to filosof a zakladatel liberalismu. Přikláněl se na stranu co nejnižších státních výdajů, a to v zájmu růstu bohatství národa, státní rozpočet by měl být podle jeho názoru vyrovnaný. Smith je považován za objevitele a zastánce „neviditelné ruky trhu“. Ve svém díle „Pojednání o podstatě a původu bohatství“ navrhl ucelenou soustavu daňových principů (tzv. daňové kánony), vyjadřující zásadu spravedlnosti, určitosti, pohodlnosti placení a úspornosti;
- **David Ricardo** (1772 – 1823) – byl anglickým klasickým ekonomem, v mnohém souhlasil s Adamem Smithem, včetně názoru na neproduktivnost státních služeb. Ricardo se podrobně zabýval daňovým přesunem a dopadem, a vytvořil tak klasickou teorii daňového přesunu. Jeho dílo „Zásady politické ekonomie a zdanění“ spolu s předchozím dílem od Smitha patří k nejvýznamnějším dílům historie ekonomie. Ricardo často říkával, že za nejlepší finanční plán je považováno umění „málo utrácet“ a daň, která je nejmenší, je podle něj zároveň daní nejlepší;
- **John Stuart Mill** (1806 – 1873) – navázal na práce Ricarda a Smitha, jejich teorie v řadě oblastí úspěšně rozvinul a ekonomii jako takovou popularizoval. Mill byl stoupencem teorie tří výrobních činitelů (půda, práce, kapitál) a tyto příjmy doporučoval zdaňovat podle stejných principů. Zastával se principu platební schopnosti (berní způsobilosti) a rovné oběti;
- **Arthur Cecil Pigou** (1877 – 1959) – věnoval se výše zmíněnému principu a založil teorii ekonomiky blahobytu, která byla postavena na rovnoměrnějším rozdělení důchodů prostřednictvím rovné marginální oběti a nejmenší úhrnné oběti (progresivní zdanění);
- **John Maynard Keynes** (1883 – 1946) – se snahou dosáhnout vyrovnaného státního rozpočtu přichází po hospodářské krizi s novou rozpočtovou soustavou. Fiskální politice státu přisuzuje dominantní úlohu v ekonomice a doporučuje daně využívat pro stabilizační makroekonomické cíle (především snížení nezaměstnanosti a podporu ekonomického růstu). Vyšší příjem státu má být podle Keynesa dosažen pomocí progresivního zdanění;
- **Arthur Laffer** (1940 – dosud) – navazuje na anglickou klasickou teorii, jejíž některé myšlenky byly ve srovnání se současnými daňovými poměry revoluční (alespoň na svou dobu). Je představitelem moderní daňové filozofie, konkrétně je zastáncem teorie strany nabídky, která spočívá ve snížení daňové kvóty. Podle Laffera vede snížení daňového zatížení ke zvýšení daňových příjmů. Teorie strany

nabídky je znázorněna Lafferovou křivkou, která ukazuje závislost daňového výnosu na míře zdanění. Pokud jsou nízké daňové sazby, tak daňové příjmy rostou. Naopak zvyšuje-li se daňové sazby, daňové příjmy se od určitého bodu (Lafferův bod) snižují, protože jsou jedinci odrazováni od práce a úspor. (Kubátová, 2015, Široký, 2015)

2.3 *Současné daňové principy*

Současné daňové principy, které vycházejí z daňových kanonů Smithe, vyjadřují požadavky, na dobrý daňový systém. Ve většině odborných publikací se autoři shodují na následujících principech daní:

- spravedlnost;
- ekonomická efektivnost;
- administrativní jednoduchost;
- vhodné působení na makroekonomické agregáty;
- daňové stimuly a právní perfektnost a politická průhlednost.

Jakožto prioritní principy jsou přitom nejčastěji uváděny především princip spravedlnosti a princip efektivnosti:

- 1) **princip spravedlnosti** – je nutné mít na zřeteli, že poplatníky lze zdaňovat podle zásady užitku (prospěchu) a zásady platební schopnosti:
  - Zásada užitku je charakteristická tím, že každý daňový poplatník by měl přispívat na veřejné výdaje v závislosti na užitku, který mu plyne ze spotřeby veřejných statků a služeb, tedy to, kolik zaplatí na daních, by mělo být rovno užitku, který od státu získá. Sporné je však to, který z poplatníků má větší užitek z veřejných statků a služeb. Příkladem tohoto problému může být financování sociálních dávek z daňových výnosů, které jsou rozmístěny mezi chudší, ale právě po nich není možné požadovat vyšší díl daně; (Široký, 2015)
  - Princip spravedlnosti podle platební schopnosti vyjadřuje, jak velkým dílem poplatník s ohledem na jeho platební schopnost přispívá na veřejné výdaje. V této zásadě se rozlišují dvě roviny pro stanovení výše daně – jednou z nich je vertikální rovina (poplatník s větší platební kapacitou má platit více, obtížné je však určit o kolik více, jaký má být průběh progresse) a horizontální ro-

vina (poplatníci se stejnou platební schopností mají platit stejně, problémem je však měřitelnost, protože platební schopnost je vícerozměrné kritérium). (Široký, 2015)

- 2) **princip efektivnosti** – efektivnost zdanění je primárním požadavkem na daňový systém. Jde především o dosažení co nejnižších přímých a nepřímých administrativních nákladů na zdanění a minimalizace nadměrného daňového břemene. Přímé náklady nese stát, který vynakládá finanční prostředky na správu daní, nepřímé náklady jsou zase vázány na soukromý sektor, tedy náklady daňových subjektů (např. bankovní poplatky spojené s placením daní). (Klimešová, 2014)

3 Daňová soustava České republiky

Každá vyspělá země má vytvořenou určitou daňovou soustavu, kterou je možné popsat dle několika autorů daňových publikací jako souhrn daní, které daný stát vybírá v určitém čase. Uspořádání daňové soustavy v každém státě závisí na mnoha faktorech, příkladem může být velikost státu a jeho územní členění. Z hlediska právního jsou daně charakterizovány v zákonech daňových.

V naší zemi je smyslem existující daňové soustavy zajistit dostatek finančních prostředků, které v daném rozsahu zabezpečí potřeby českého státu. Daňová soustava byla vytvořena 1. 1. 1993 a od té doby prošla řadou reforem. V současné době je možné daně rozdělit do dvou hlavních skupin, daně přímé a daně nepřímé.

3.1 Daně přímé

Vančurová a Láchová (2016) uvádějí, že přímé daně lépe vyhovují principu daňové spravedlnosti, navíc u nich lze jednoduše určit osobu, která bude daň platit. Jsou to takové daně, které dle Širokého (2015, s. 25), „jsou bezprostředně vyměřeny poplatníkovi na základě jeho příjmů nebo majetku.“ Přímé daně se dále dělí do několika skupin, jak znázorňuje následující schéma.

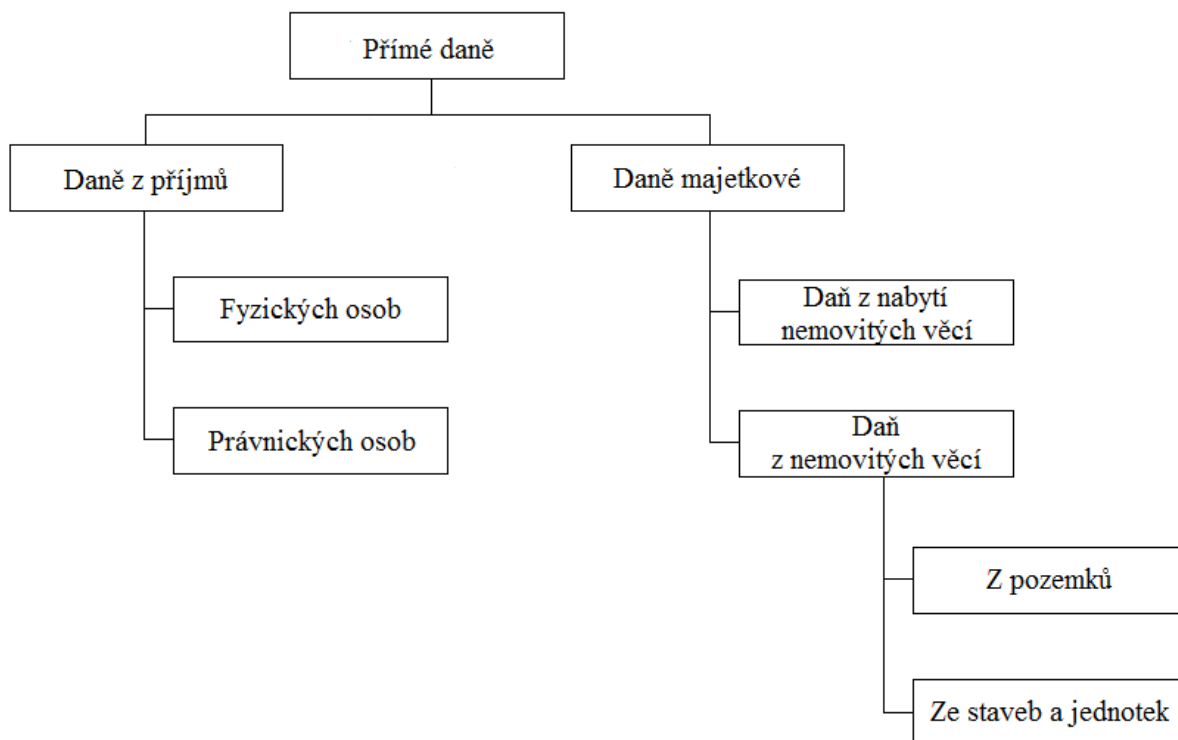

Schéma 1: Přímé daně

Zdroj: Vlastní zpracování

3.1.1 Důchodové daně

Příjem z důchodových daní tvoří v České republice hlavní část příjmové stránky státního rozpočtu v rámci přímých daní. Tyto daně jsou upraveny v zákoně č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů – zahrnují jak daň z příjmů fyzických osob (tedy daň z příjmů OSVČ, či zaměstnanců), tak i daň z příjmů právnických osob (tedy různých akciových společností, společností s ručením omezeným atd.).

Daň z příjmů fyzických osob

Předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou příjmy dle § 3 zákona o daních z příjmů, nejdůležitějšími příjmy jsou příjmy ze závislé činnosti, tedy mzdy. Základ daně lze snižovat o odpočty, navíc se nabízí i široká škála osvobození od daně a různé slevy, respektující sociální postavení poplatníka.

Daň z příjmů právnických osob

Daň z příjmů právnických osob odvádějí právnické osoby z veškerých svých příjmů a z veškerého nakládání s majetkem. Základ daně vychází v případě, že je právnická osoba

účetní jednotkou, z účetního hospodářského výsledku, kde základem daně je rozdíl mezi příjmy a výdaji. Základ daně lze snížit o některé nestandardní odpočty, například dary. Své uplatnění zde najdou i slevy na dani, byť v menším rozsahu.

Závěrem je v této oblasti důležité upozornit na to, co zdůrazňuje Sedláková (2016, str. 25): „*Počínaje r. 2014 byla daň dědická a daň darovací zrušena s tím, že příjem z titulu dědění a darování je předmětem daně z příjmů.*“ Lošťák a Pelech (2016) označují takto získané příjmy za tzv. bezúplatné příjmy.

3.1.2 Majetkové daně

Druhou část přímých daní tvoří daně majetkové. Předmětem této daně jsou v současnosti pouze nemovité věci (do roku 2013 byla mezi majetkovými daněmi i daň silniční, která je v dnešní době součástí daní ze spotřeby). Kubátová (2015, s. 241) označuje tyto daně za „*doplňkový zdroj příjmů*“, a to proto, že výnos této daně není nikterak velký, avšak stabilní. Majetkové daně se dále člení na daň z nemovitých věcí a na daň z nabytí nemovitých věcí.

Daň z nemovitých věcí

Tento typ daně je v segmentu majetkových daní primární, upravuje ji zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí. Daň z nemovitých věcí se skládá jednak z daně ze staveb a jednotek, jednak z daně z pozemků. Daň je v obou případech vybírána v závislosti na poloze nemovitosti, a proto je její výnos příjmem obecních rozpočtů.

Daň z nabytí nemovitých věcí

Na rozdíl od předchozího typu daně je daň z nabytí nemovitých věcí vázána nikoliv k vlastnictví majetku, ale ke změně osoby vlastníka při úplatném převodu nemovitostí. Je považována za jednorázovou daň, kterou upravuje zákonné opatření Senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí. Původně se tato daň označovala za daň z převodu nemovitosti. Podle § 27 zákonného opatření Senátu o dani z nabytí nemovitých věcí se daň vypočítá jako součin 4 % sazby daně a základu daně, zaokrouhleného na celé stokoruny nahoru, (tím je nabývací hodnota).

3.2 Daně nepřímé

Druhou skupinu v daňové soustavě České republiky tvoří nepřímé daně, které bývají často definovány jako neadresné, neboť jsou vybírány a následně odváděny státu jinou osobou, než je poplatník. Jelikož zmíněná daň je zahrnuta v cenách zboží nebo služeb, často není známa ani osoba, která daňové břemeno nese. Nepřímé daně vymezuje následující schéma.

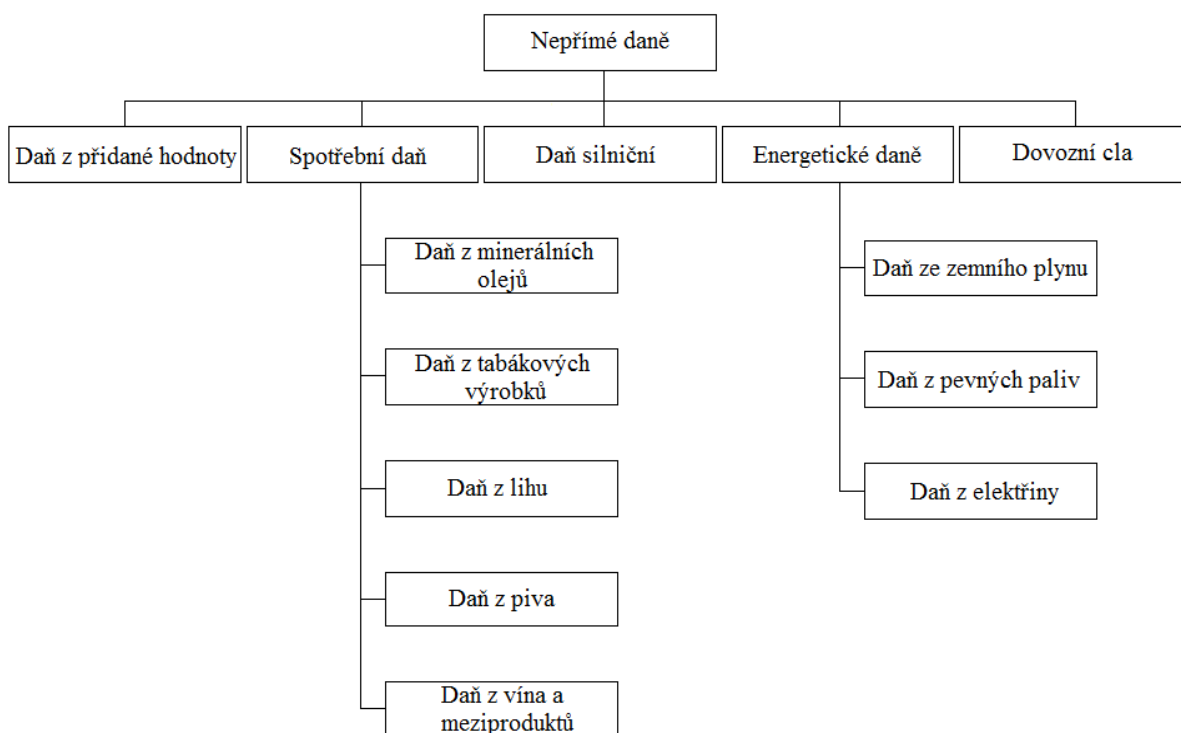

Schéma 2: Nepřímé daně

Zdroj: Vlastní zpracování

3.2.1 Daň z přidané hodnoty

Daň z přidané hodnoty je upravena zákonem č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty. Jedná se o nepřímou daň, neboť není odváděna přímo státu, ale prostřednictvím ceny služeb a zboží. Je tedy zřejmé, že konečným poplatníkem je spotřebitel. Předmětem daně podle § 2 zákona o dani z přidané hodnoty je dodání zboží a poskytování služeb v tuzemsku, pořízení zboží z jiného členského státu Evropské unie, nebo dovoz zboží s místem plnění v tuzemsku, a to pokaždé za úplaty. Zdanění se tedy týká většiny zdanitelného plnění v České republice, a proto je daň označována také jako daň univerzální. Výše sazby je častým předmětem diskuze politiků a je i nejčastěji měněna. Od 1. ledna

2015 platí v České republice tři sazby daně. Dle § 47 zákona o dani z přidané hodnoty činí základní sazba 21 %, snížená sazba 15 % a druhá snížená činí 10 %.

Z grafu vytvořeného Vančurovou a Láchovou (2016, s. 57) je patrné, že prostřednictvím této daně je do rozpočtu České republiky (po příjmu ze sociálního pojištění) čerpáno největší množství peněz. Autorky uvádějí, že v roce 2014 představovala daň z přidané hodnoty 23 % z celkových daňových příjmů.

3.2.2 Spotřební daň

Spotřební daně upravuje zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních. Jedná se o daň selektivní, jelikož se týká pouze určitého druhu zboží, které poškozují buď lidské zdraví, nebo životní prostředí. Jsou jimi: minerální oleje, líh, víno a meziprodukty, pivo, tabákové výrobky a surový tabák. Předmětem daně je výroba a dovoz uvedeného zboží. Základ daně je tvořen fyzickými jednotkami. (Vančurová a Láchová, 2016)

Všechny typy spotřebních daní (kromě daně z tabákových výrobků) definuje příslušný zákon pevnou sazbou, u tabákových výrobků je definována kombinace pevné sazby a procentní částky. Zatímco poplatníkem je spotřebitel, u kterého se daň promítne do ceny zboží, plátcem je fyzická, nebo právnická osoba, která dováží vybrané výrobky, nebo která je provozovatelem daňového skladu - tím je místo, jež je zabezpečeno proti daňovým únikům a kde se výrobky dosud nezatížené spotřební daní vyrábějí, zpracovávají, skladují, přijímají či odesílají. (Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních)

3.2.3 Energetické daně

Třetím nepřímým typem daní jsou daně energetické neboli ekologické daně. Vančurová a Láchová (2016) uvádějí, že do českého daňového systému byly energetické daně zavedeny v roce 2008, a to jako selektivní daň, která byla zřízena za účelem snížit poškození životního prostředí. Podle předmětu daně rozlišujeme daň ze zemního plynu a některých dalších plynů, daň z pevných paliv a daň z elektřiny. Povinnost platit tyto daně je stanovena v zákoně č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů. Plátce je definován jako dodavatel energetického výrobku nebo provozovatel distribuce elektřiny a plynu. Základ daně je určen měrnou jednotkou a sazba je pevně stanová v závislosti na množstevní jednotce. (Zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů)

3.2.4 Daň silniční

Poslední nepřímou daní je daň silniční, která je vybírána za účelem získání finančních prostředků na výstavbu, rekonstrukci a údržbu silniční sítě (Vančurová a Láchová, 2016). Tuto daň upravuje zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční. Jak již z názvu vyplývá, předmětem daně jsou silniční motorová vozidla, která musejí být podle výše uvedeného zákona registrovaná a provozovaná v České republice. Jedná-li se o osobní automobily, musí být určena k podnikání, nebo jiné samostatně výdělečné činnosti, podléhající dani z příjmů. Další variantou jsou vozidla s hmotností nad 3,5 t, určená k přepravě nákladu, a to bez ohledu na účel používání. Jak uvádí zákon, základem daně je zdvihový objem motoru u osobních aut, součet nejvyšších povolených hmotností na nápravy a počet náprav u návěsů, nebo největší povolená hmotnost a počet náprav u ostatních vozidel. V zákoně jsou stanoveny roční sazby - pevné a diferencované. (Zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční)

3.2.5 Cla

Pro svoji podstatu se řadí mezi daně i cla, která se platí při převozu zboží přes hranice Evropské unie. V současné době se na území České republiky vybírají dovozní cla, která nemají jenom fiskální význam, ale také podporují domácí produkci.

4 Optimalizace daňové povinnosti poplatníka z příjmů fyzických osob

Tato praktická část se věnuje optimalizaci daňové povinnosti fyzické osoby coby zaměstnance a osoby samostatně výdělečně činné. Vzhledem k tomu, že každý daňový poplatník chce dosáhnout co nejvyšších příjmů, snaží se prostřednictvím daňové optimalizace dosáhnout co nejnižší daňové povinnosti - v takovém případě se mluví o tzv. minimalizaci daňové povinnosti. K řádnému pochopení problematiky je na začátek důležité objasnit rozdíl mezi daňovou optimalizací a daňovým únikem, pak bude následovat přiblížení konstrukce daně z příjmů fyzických osob, kde budou uvedeny zákonem specifikované možnosti daňové optimalizace. Na konec bude věnován prostor případovým studiím, kde bude názorně ilustrováno několik možností optimalizace daňové povinnosti fyzických osob.

4.1 Daňová optimalizace vs. daňový únik

Je nutné od sebe odlišit, zda se jedná o minimalizaci poplatníkovy daňové povinnosti, nebo již o nedovolené jednání, tzv. nelegální daňový únik.

4.1.1 Daňová optimalizace

Daňová optimalizace představuje legální daňový únik. Je podstatné si uvědomit, že cokoli, co je „optimální“, je dle výkladových slovníků také „nejlepší, nejdokonalejší, nejlépe vyhovující“. Tato charakteristika se dotýká i samotné daňové optimalizace, která je považována za zcela legální snížení daňové povinnosti bez porušení zákonných norem. Mezi aktivity, vedoucí k minimalizaci daňové povinnosti, patří různá osvobození od daně, slevy, způsob odpisů majetku, mezery v daňových zákonech, či podpora vybraných činností. Klimešová (2014, s. 13) mimo jiné upozorňuje na to, že daňová optimalizace *„je logickým jednáním každého daňového subjektu, protože může kromě snížení daňové povinnosti představovat například i konkurenční výhodu“*.

4.1.2 Daňový únik

Na zcela opačném konci, než je daňová optimalizace, stojí nelegální daňový únik. Encyklopedický slovník daňový únik charakterizuje jako zkrácení daňové platby,

kdy se poplatník zcela, nebo zčásti vyhne daňové povinnosti. Tento nelegální daňový únik je také nazýván daňovou defraudací, či malverzací (Pelc, 1995).

Obdobně se na tento fenomén zaměřuje i další daňová literatura, jež nelegální daňový únik vidí jako případ, kdy daňový subjekt získává daňovou výhodu v rozporu se zákonem.

Může se však jednat i o daňové úniky neúmyslné, které jsou zapříčiněny neúplnou informovaností, či nepochopením daňových předpisů, neboť český právní řád není jednoduchý a je přesycen jednotlivými novelizacemi, kdy následně dochází k jeho různým právním výkladům. V konečném důsledku tato skutečnost znamená, že k daňovým únikům dochází nejen úmyslně, ale zejména nesprávnou interpretací zákona. Největší rozsah však představují úmyslné daňové úniky, které se většinou stávají trestnými činy v oblasti daní (Boněk, 2001).

Zmíněné trestné činy náleží mezi trestné činy hospodářské, které jsou zařazeny do hlavy šesté druhého oddílu trestního zákona (zákon č. 40/2009 Sb. – TZ) a jsou k nalezení v ustanovení § 240 až 247 TZ. Trest je v mnoha případech závislý na výši vzniklé škody, kterou definuje § 138 TZ. V uvedeném případě se jedná o škodu značného rozsahu, dosahující částky nejméně 50 tisíc korun.

4.2 Konstrukce daně z příjmů FO a možnosti vhodné optimalizace

Jak již bylo naznačeno, jen ten poplatník, který má představu nejen o tom, co je předmětem daně, ale také o tom, co je od daně osvobozeno, případně o možnosti odčitatelných položek a slev na dani, může rozhodnout o své optimalizaci daňové povinnosti. Proto bude následující část zaměřena právě na tuto problematiku a bude vycházet ze znění a následné interpretace zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů – ZDP.

4.2.1 Poplatníci daně z příjmů fyzických osob

§ 2 ZDP říká, že poplatníci daně z příjmů fyzických osob jsou fyzickými osobami, přičemž rozlišuje dva typy těchto poplatníků podle následujících charakteristik:

- **Daňoví rezidenti** mají neomezenou daňovou povinnost, to znamená, že dani podléhají všechny jejich celosvětové příjmy, tedy ať už příjmy, plynoucí ze zdrojů na území České republiky, nebo ze zahraničí. Rezidenti České republiky zde musejí mít trvalé bydliště, nebo se zde zdržují alespoň 183 dnů v roce. Velmi důležitou roli

u tohoto typu poplatníka hrají smlouvy o zamezení dvojího zdanění, které jsou uzavírány mezi státy;

- Opakem jsou **daňoví nerezidenti**. Ti mají omezenou daňovou povinnost, tedy přiznávají daň pouze z příjmů, získaných na území České republiky. Daňovými nerezidenty mohou být buď osoby, které v České republice nemají trvalé bydliště a ani se zde nezdržují již výše zmíněný počet dní v roce, nebo jimi mohou být osoby, které se na našem území zdržují za účelem studia, či léčení.

4.2.2 Předmět daně z příjmů fyzických osob

Předmětem daně z příjmů fyzických osoby jsou veškeré příjmy poplatníka, uvedené v § 3 ZDP s výjimkou příjmů, které nejsou jejím předmětem. „*Příjem obecně označuje zákon hrubý příjem, např. hrubou mzdu zaměstnance, tržby podnikatele a podobně.*“ (Lošťák a Pelech, 2016, str. 27) Zákon o daních z příjmů je rozděluje do pěti skupin, tzv. dílčích daňových základů, které tvoří strukturu daňového přiznání:

- Příjmy ze závislé činnosti (§ 6);
- Příjmy ze samostatné činnosti (§ 7);
- Příjmy z kapitálového majetku (§ 8);
- Příjmy z nájmu (§ 9);
- Ostatní příjmy (§ 10).

Každý z výše uvedených druhů příjmů tvoří tzv. dílčí základ daně, dílčí zisk daného druhu příjmu. Jejich součet pak tvoří základ daně, ze kterého se počítá vlastní daň z příjmů. Z některých příjmů se navíc hradí pojistné na sociálním a zdravotním pojištění.

Příjmy podléhající dani, se mohou vyskytovat jak v peněžní, tak i v nepeněžní podobě, nebo jako příjmy, dosažené směnou. Peněžní příjem je již ze své podstaty definován jako suma peněz, kterou získala fyzická osoba za určitou činnost. Opakem jsou nepeněžité příjmy, které navíc mohou mít různou podobu - jde například o odměny v naturáliích, nebo cenové zvýhodnění zboží a služeb pro zaměstnance.

Pro správně stanovený základ daně je důležité přesné zařazení jednotlivého příjmu do určité skupiny, protože každý druh příjmů má své specifické postupy při uplatňování výdajů. Proto jsou v následujícím textu blíže popsány charakteristiky jednotlivých druhů příjmů, vycházející především ze zákona o daních z příjmů.

Příjmy se závislé činnosti

Příjmy ze závislé činnosti je možné dle § 6 ZDP charakterizovat jako příjmy ze současného, nebo dřívějšího pracovněprávního poměru, a to včetně služebního, nebo členského poměru, kde poplatník, označovaný jako zaměstnanec, vykonává práce podle pokynů plátce daně, tedy zaměstnavatele. Tyto příjmy obvykle nazýváme mzdou. Dále sem spadají velmi oblíbené příjmy jednatelů a společníků společnosti s ručením omezeným i příjmy za práci členů družstva, či komanditistů komanditní společnosti. Mezi příjmy ze závislé činnosti zákon dále řadí funkční požitky v podobě odměn za výkon funkce, například členů vlády, poslanců a senátorů, v orgánech obcí apod. V neposlední řadě to jsou odměny členů orgánu právnické osoby (člena představenstva a.s.) a likvidátora. Poslední skupinu tvoří náhrady za příjmy ze závislé činnosti, a to bez ohledu na to, zda je vyplácí zaměstnavatel, nebo jiná osoba (náhrady mzdy). V souladu s § 6 odst. 6 ZDP jsou do příjmů ze závislé činnosti zahrnovány i naturální požitky (služební vůz, byt), které však nejsou předmětem zdanitelných příjmů. Výše uvedené zdanitelné příjmy podléhají jak dani z příjmů fyzických osob, tak i sociálnímu zabezpečení.

Dílčí základ daně příjmů se závislé činnosti představuje tzv. superhrubá mzda, zao-krouhlená na celé stokoruny nahoru. Ta představuje příjem, nebo funkční požitek, zvýšený o částku pojistného na sociální zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění jako daňový náklad zaměstnavatele. Maatyová, Ochrana a Pavel (2015, str. 119) ve své publikaci uvádí, že „v rámci dílčího základu daně z příjmů ze závislé činnosti není možné zohlednit žádné související výdaje“.

Příjmy ze samostatné činnosti

Druhými nejčastějšími příjmy fyzické osoby jsou příjmy, které tato osoba získala z podnikání, či jiné samostatně výdělečné činnosti. Z § 7 ZDP vyplývá, že jde o příjmy, většinou vzniklé na základě živnostenského oprávnění, či z podnikání jiného, dle zvláštních předpisů (auditoři, advokáti, daňoví poradci), příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, nebo podíly společníka veřejné obchodní společnosti a komplementáře komanditní společnosti na zisku. Druhý odstavec stejného ustanovení hovoří o tom, že tímto příjmem se rozumí i příjem z užití, nebo poskytnutí práv z průmyslového vlastnictví, autorských práv včetně práv příbuzných práv autorskému, dále příjem z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku, či příjem z výkonu nezávislého povolání (spisovatelé, herci, modelky).

Dílčím základem daně z příjmů ze samostatné činnosti je součet příjmů ze samostatné činnosti, snížený o výdaje, vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmu. Poplatník se může rozhodnout, zda tyto výdaje bude uplatňovat v prokazatelné výši, nebo tzv. paušálními výdaji jako procento ze zdanitelných příjmů, a to ve výši od 30 do 80 % dle následující tabulky.

Tabulka 1: Paušální výdaje

Druh příjmu	Paušální výdaje jako % z příjmů
příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství	80% max. 1 600 000 Kč
příjmy ze živností:	80 % max. 1 600 000 Kč
a) řemeslné (např.: kadeřnictví, pekařství)	
b) ostatní (např.: vedení účetnictví, ubytovací služby)	60 % max. 1 200 000 Kč
příjmy z činnosti chráněných např. autorským zákonem (např. malíři, spisovatelé) a příjmy z ostatních forem podnikání, vykonávaného na základě podnikatelského oprávnění (např.: audi-toři, advokáti, notáři, lékaři)	40% max. 800 000 Kč
příjmy z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku	30% max. 600 000 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování na základě zákona o daních z příjmů

Výdajové paušály jsou velmi oblíbené, protože mnozí poplatníci díky jejich vysokým sazbám ušetří na dani. Maatyová, Ochrana a Pavel (2015) ve své publikaci upozorňují na situaci, kdy poplatník uplatňuje paušální výdaje u 50 % svých příjmů, nemůže tak uplatnit daňovou slevu na manžela, či manželku a daňové zvýhodnění na vyživované dítě. Stejně jako u předchozího typu příjmů, i tyto příjmy podléhají dani z příjmů fyzických osob a sociálnímu pojištění.

Příjmy z kapitálového majetku

Tyto příjmy jsou zcela zahrnuty v § 8 ZDP a do této skupiny náleží velké množství různých příjmů, které se váží k držbě kapitálu. Pro běžného poplatníka jsou známy nejčastěji jako úroky z peněžních prostředků na bankovních, či spořitelních účtech, které nejsou určeny k podnikání, dále investiční produkty, či plnění z pojištění. Těmito příjmy se však

může rozumět také ty, které jsou vypláceny coby podíly na zisku z majetkového podílu na akciové společnosti a na společnosti s ručením omezeným. Ve většině případů však fyzická osoba tyto příjmy nezahrnuje do svého daňového přiznání z toho důvodu, že bývají velmi často zdaňovány 15% srážkovou daní přímo u zdroje (např. úroky z vkladů na bankovní účet bankou při připsání úroku, apod.). Existují však i takové příjmy, které se musí zdanit a uvést v daňovém přiznání. Jedná se například o příjmy z titulu: úroky z poskytnutých úvěrů a zápůjček, úroky z vkladů na účtech, které jsou podle podmínek peněžního ústavu určeny k podnikání apod. Až na pár výjimek není možné u příjmů z kapitálového majetku uplatnit žádné výdaje. Tento druh příjmů nezvyšuje vyměřovací základ pro sociální pojištění. (Hnátek, 2016)

Příjmy z nájmu

Fyzická osoba může mít daňově zajímavý druh zdanitelného plnění v souladu s § 9 ZDP, a to v případě, že vlastní nějakou nemovitost nebo byt, který pronajímá. Musí pak z příjmů, které získá tímto nájmem, odvést daň. Dani podléhají i příjmy z pronájmu movitých věcí kromě příležitostného pronájmu. Základem daně je rozdíl mezi příjmy z nájmu a výdaji na jejich dosažení, zajištění a udržení. I tady platí, že poplatník se může rozhodnout, zda bude uplatňovat paušální výdaje, v tomto případě ve výši 30 % z příjmů s absolutním limitem a s omezením pro uplatnění daňového zvýhodnění a slevy na manželku/manžela, nebo uplatní prokazatelné výdaje zjištěné z evidenci příjmů a výdajů, anebo z účetního výsledku hospodaření.

V situaci kdy se bude jednat o příležitostný pronájem, řadí se tento příjem mezi ostatní příjmy. Další výjimku tvoří příjmy z nájmu majetku, jenž byl vložen do obchodního jmění. Takto získané příjmy jsou zdaňovány v dílčím základu daně ze samostatné činnosti, stejně tak i za situace, kdy poplatník má živnostenský list na nájem movitých věcí. (Štohl, 2016)

Ostatní příjmy

Ustanovení § 10 ZDP zahrnuje mezi ostatní příjmy ty příjmy, které jsou charakteristické svou nahodilostí. Většinou se jedná o příjmy z příležitostných činností, nebo z příležitostného nájmu movitých věcí, dále z příjmů ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, neprovozovaných podnikatelem. Pokud je součet těchto příjmů menší nebo roven 30 000 Kč za zdaňovací období, jsou pak od daně osvobozeny a neuvádějí se do daňového přiznání.

K dalším obvyklým ostatním příjmům podle § 10 ZDP patří příjmy z převodu nemovitých a movitých věcí, nebo cenných papírů. Stejně tak ustanovení do ostatních příjmů zahrnuje příjmy z převodu účasti na společnosti s ručením omezeným, komanditisty na komanditní společnosti, nebo z převodu členských práv a povinností k družstvu. Uvedené příjmy mohou být za splnění zákonných podmínek osvobozeny od zdanění.

Jak je uvedeno v § 10 odst. 4 ZDP, základem daně jsou příjmy, snížené o výdaje, prokazatelně vynaložené na jejich dosažení (pořizovací cena, opravy, technické zhodnocení, apod.). Výdaje, stanovené paušálem, je možné uplatnit pouze u příležitostných příjmů ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, a to ve výši 80 % z příjmů (Hnátek, 2016). Výhodou ostatních příjmů je, že nevstupují do vyměřovacího základu pro sociální a zdravotní pojištění (Hnátek, 2016).

4.2.3 Příjmy, které nejsou předmětem daně

Základ pro efektivní rozhodování o možné optimalizaci daňové povinnosti tvoří předpoklad, že poplatník ví, co je a co není předmětem daně. Vše, co se zahrnuje do předmětu daně, je již vysvětleno v předchozí kapitole, zbývá si tedy ujasnit, co zákon o daních z příjmů nepovažuje za předmět daně.

Ustanovení § 3 odst. 4 ZDP vyjmenovává další příjmy, které poplatník nebude uvádět a zahrnovat do svého daňového přiznání. Jedná se například o příjmy, získané nabytím akcií, nebo podílových listů v souladu s příslušným zákonem, přijaté úvěry, nebo zápůjčky až na stanovené výjimky, dále příjmy z vypořádání společného jmění manželů, příjem z titulu odškodnění, hodnota pracovního oděvu a obuvi, poskytnutá zaměstnanci podle zákoníku práce, náhrady cestovních výdajů do stanovených limitů, nebo také příjmy tzv. au-pair (pokud nepobírají úplatu) a další.

4.2.4 Osvobození od daně

Z příjmů, které jsou předmětem daně, jsou některé příjmy od daně osvobozeny a neuvádějí se do daňového přiznání. Zákonodárce toto osvobození od daně nestanovil fakultativně, ale doslova je vyjmenovává v § 4, § 4a, § 6 odst. 9 a § 10 odst. 3 ZDP. V řadě případů je osvobození podmíněno splněním časového testu, tj. dodržení minimální doby vlastnictví prodávaného majetku. Výčet je rozsáhlý, jedná se například o:

- příjem z prodeje rodinného domu, nebo jednotky a souvisejícího pozemku, jednotky v souladu se zákonem;
- příjem z prodeje hmotné movité věci;
- plnění z majetkového pojištění, či odpovědnosti za škodu;
- ceny z veřejných nebo reklamních soutěží;
- příjem z dávky nebo služby z nemocenského, důchodového pojištění;
- dávky státní sociální podpory, odměna pěstouna;
- příjem z penze důchodové a invalidní;
- příjem z dědictví, nebo odkazu od příbuzných v přímé linii a v linii vedlejší;
- příjem ve formě daňového bonusu;
- výhry z loterií a sázek, atd.

Uvedený výčet osvobození od daně byl vybrán pouze namátkově, jeho přesné znění je podrobně vymezeno v konkrétních ustanoveních zákona o daních z příjmů. Pro poplatníka je také podstatné to, že § 38 ZDP říká, pokud příjem, jenž je osvobozen od daně, přesahuje 5 milionů Kč, pak je poplatník povinen tento příjem oznámit správci daní.

4.2.5 Příjmy zdaněné zvláštní sazbou

Vzhledem k tématu práce stojí rovněž za pozornost § 36 ZDP, který charakterizuje zvláštní sazbu daně. Zde uvedené příjmy se neuvádí v daňovém přiznání, neboť u nich byla daň vybrána tzv. zvláštní sazbou. Jedná se např. o sazbu 15 % z příjmů společníka společnosti s ručením omezeným nebo akciové společnosti, či podílu na zisku z účasti na obchodní společnosti, nebo podílovém fondu, z dluhopisu, z vkladního listu, z podílu na družstvu, 5 % z úplaty finančního leasingu, atd. Pokud byly zdaněny srážkovou daní příjmy z dohod o provedení práce, tak se v daňovém přiznání rovněž neuvádějí.

4.2.6 Nezdánitelné části základu daně a odčitatelné položky

Základ daně je charakterizován v § 5 odst. 1 ZDP jako částka, o kterou příjmy, plynoucí poplatníkovi ve zdaňovacím období, přesahují výdaje, vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení. Zdaňovacím obdobím se pro účely daně z příjmů fyzických osob považuje kalendářní rok.

Nezdánitelné části základu daně jsou přesně uvedeny v § 15 a odčitatelné položky v § 34 ZDP, který stanoví nejen konkrétní možnosti nezdanitelných částí základu daně,

ale i podmínky, za kterých je možné je nárokovat a taky v jaké minimální a maximální výši je lze uplatnit. Nezdánitelnými položkami se stát snaží poplatníky motivovat k určitému chování a náleží jim tak nějaká daňová úleva.

Hodnota bezúplatného plnění (dary)

Od základu daně lze dle § 15 odst. 1 ZDP odečíst hodnotu bezúplatného plnění neboli darů, které jsou určené obcím a krajům v ČR, právnickým osobám se sídlem na českém území, v jiných členských státech EU, nebo státech Evropského hospodářského prostoru (Island, Norsko a Lichtenštejnsko) a v poslední řadě fyzickým osobám s bydlištěm opět na území České republiky, v jiných členských státech EU či Evropského hospodářského prostoru, které jsou poskytovateli zdravotních služeb, poživateli invalidního důchodu, nebo mohou být provozovateli buď školky a školních zařízení, nebo zařízení pro péči o toulavá a opuštěná zvířata. Dary mohou být poskytnuty například na vědu, výzkum a vývoj, školství a vzdělání, kulturu, policii, požární ochranu, zdravotnictví a další např. náboženské, charitativní a dalších účely apod.

Hodnota darů má dle zákona své hranice - zatímco ta minimální musí přesáhnout dvě procenta z celkového základu daně, nebo musí být ve výši alespoň částky 1 000 Kč, ta maximální končí na 15 % z celkového základu daně. Hnátek (2016) také upozorňuje, že hodnotu daru lze od základu daně bezpodmínečně odečíst pouze v tom zdaňovacím období, ve kterém byl dar poskytnut, tzn., pokud je v daném zdaňovacím období vykázána ztráta, nelze dar uplatnit jako odčitatelnou položku. Dar nemusí být pouze finanční, může se jednat i o věci movité, či služby.

Velmi častou nestandardní položkou je odečet bezpříspěvkového odběru krve, který je pro daňové účely ohodnocen částkou ve výši 2 000 Kč. Stejně tak lze odečíst částku 20 000 Kč za odběr orgánu od žijícího dárce v rámci transplantace.

Úroky z úvěru na bytové potřeby

Podle § 15 odst. 3 a 4 ZDP lze odečíst od základu daně částku, rovnající se úrokům, zaplaceným ve zdaňovacím období z úvěru ze stavebního spoření a úrokům z hypotečního úvěru banky do maximální výše 300 000 Kč za rok nebo 25 000 Kč každý měsíc na domácnost v případě, kdy poplatník nepobírá po celý rok. Podmínkou podle ustanovení je, že poskytnutý úvěr slouží na bytovou potřebu poplatníka, tím se rozumí např. výstavba, nebo koupě rodinného domu, bytového domu a jednotky, a to včetně garáže, sklepa nebo komory, koupě pozemku, kde bude započata výstavba bytové potřeby do 4 let, údržba

nebo rekonstrukce bytu a další. Při uzavření úvěru více zletilých osob může uplatnit celý odpočet pouze jedna osoba nebo každá osoba rovným dílem (§ 15 odst. 4 ZDP).

Penzijní připojištění, penzijní pojištění a doplňkové penzijní spoření

Dále lze od základu daně v souladu s § 15 odst. 5 DZP odečíst maximální příspěvek ve výši 12 000 Kč za zdaňovací období na úhradu penzijního připojištění se státním příspěvkem a doplňkové penzijní spoření, a to z kladného rozdílu, rovnající se sumě příspěvků, zaplacených poplatníkem, a 12 000 Kč, a to proto, že stejná částka je zahrnuta již ve formě státního příspěvku. Maximální příspěvek lze odečíst i na úhradě penzijního pojištění za splnění podmínky sjednání výplaty plnění z něho až po uplynutí šedesáti měsíců a současně nejdříve v roce dosažení věku šedesáti let (§ 15 odst. 5 DZP).

Soukromé životní pojištění

Od základu daně lze odečíst také ve zdaňovacím období poplatníkem zaplacené pojistné na soukromé životní pojištění za předpokladu, že výplata pojistného plnění je ve smlouvě sjednána až po 60 měsících a současně nejdříve v kalendářním roce, v jehož průběhu dosáhne poplatník šedesáti let. Důležitá je rovněž podmínka, že osoba pojištěného se shoduje s osobou plátce pojištění a plátce daně z příjmu. Maximální částka, kterou může poplatník odečíst je Kč 12 000,- za rok (§ 15 odst. 6 ZDP).

Příspěvek člena odborové organizace

Zákon o daních z příjmů umožňuje odečíst členské příspěvky, zaplacené ve zdaňovacím období členem odborové organizace, obhajující hospodářské a sociální zájmy zaměstnanců v daném rozsahu. Dle § 15 odst. 7 ZDP lze odečíst částku do výše 1,5 % zdanitelných příjmů ze závislé činnosti, ovšem bez příjmů ze závislé činnosti, zdaněných zvláštní sazbou, maximálně však do výše 3 000,- Kč za zdaňovací období.

Úhrady za zkoušky

Málo známé je to, že lze v souladu s § 15 odst. 8 ZDP odečíst úhrady za zkoušky, ověřující výsledky dalšího vzdělávání podle zákonných norem a uznávání výsledků dalšího vzdělávání za splnění věcných podmínek, nejvýše však 10 000 Kč. Výjimku tvoří poplatník se zdravotním postižením, ten si může odečíst částku 13 000 Kč, a osoba s těžkým zdravotním postižením pak částku 15 000 Kč.

Odpočet na podporu výzkumu a vývoje

V neposlední řadě zákonodárce v § 34 odst. 4 ZDP říká: „*Od základu daně lze odečíst odpočet na podporu výzkumu a vývoje nebo odpočet na podporu odborného vzdělávání.*“ Těmito výdaji se rozumí dle § 34b náklady, které poplatník vynaložil na realizaci projektu výzkumu a vývoje.

Uplatnění daňové ztráty

Ustanovení § 5 odst. 3 ZDP dává možnost podnikateli, který vykázal v minulosti ztrátu ze svého podnikání, tento nestandardní odpočet uplatnit (odečíst) proti jiným zdaniitelným příjmům, ovšem nelze ho odečíst z příjmů ze závislé činnosti. U fyzické osoby vzniká ztráta v okamžiku, když výdaje přesáhnou příjmy, a může vzniknout jen u dvou typů příjmů, a to konkrétně při podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti (§ 7) a při pronájmu (§ 9). (Štohl, 2016).

Odpočet ztráty a její výši si může stanovit poplatník dobrovolně v jakékoli výši a v kterémkoli z následujících pěti zdaňovacích období (dle § 34 odst. 1 ZDP).

„Jestliže je základ daně v příslušném zdaňovacím období nulový nebo vznikla další ztráta, případně zisk nedosahuje výše ztráty, nelze ztrátu v tomto zdaňovacím období odečíst, ale je možno ji převést do dalšího zdaňovacího období.“ (Sedláková, 2016, 40)

4.2.7 Sazba daně z příjmů fyzických osob a solidární zvýšení daně

Od roku 2008 je v zákoně o daních z příjmů stanovena lineární sazba daně z příjmů fyzických osob ve výši 15 %, přesto tato daň nemusí být konečná, protože § 16a v uvedeném zákoně pojednává o 7% solidárním zvýšení daně z kladného rozdílu mezi 48 násobkem průměrné měsíční mzdy, která je pro rok 2016 stanovena na 27 006 Kč a součtem příjmů, zahrnovaných do dílčího základu daně ze závislé činnosti a dílčím základem daně ze samostatné činnosti. Poplatníci tedy ve svém daňovém přiznání, nebo v ročním zúčtování za rok 2016 odvádějí solidární daň z částky, přesahující 1 296 288 Kč. Lošťák a Pelech (2016) upozorňují, že tato částka nepředstavuje pouze spodní příjmovou hranici pro výpočet solidární daně, ale zároveň představuje i roční maximální vyměřovací základ pro pojistné na sociální zabezpečení.

U solidárního zvýšení daně se již nedá hovořit o lineárním zdanění, protože 7% daň je placena již z částky, ze které byla zaplacená standardní daň z příjmů fyzických osob.

Solidární daň za rok 2016 = $[(\sum \text{příjmů z dílčího základu § 6} + \text{dílní základ § 7}) - 1\,296\,288^1]^2 \times 7\%$

4.2.8 Slevy na dani

Není nic překvapujícího na tvrzení, že právě slevy na dani mohou výrazně přispět k optimalizaci daňové povinnosti. Zákon o daních z příjmů umožňuje fyzickým osobám odečíst slevy, uvedené v § 35 odst. 1 a dále v § 35a, § 35b, § 35ba a § 35 bb, § 35c od již vypočtené daně a tím tak snížit svou daňovou povinnost. Hnátek (2016) ve své publikaci uvádí, že poplatníci v zaměstnaneckém poměru s podepsaným prohlášením mohou uplatňovat slevy na dani každý měsíc ve výši 1/12 z roční částky, kdežto podnikající fyzické osoby uplatní tyto slevy v roční výši ve svém daňovém přiznání, sestavovaném až po skončení zdaňovacího období. Následuje charakteristika jednotlivých slev podle zákona o daních z příjmů.

Sleva na poplatníka

Sleva na poplatníka je základní sleva, kterou využije každý poplatník se zdanitelnými příjmy, a to i v případě, když se jedná o daňového nerezidenta, nebo poplatníka pobírajícího starobní důchod. Tato sleva je ve výši 24 840 Kč za zdaňovací období, tj. 2 070 Kč měsíčně.

Sleva na poplatníka – studenta

Zákon myslí i na poplatníka, který se soustavně připravuje na své budoucí povolání a umožňuje mu vedle běžné slevy na poplatníka uplatňovat navíc ještě další slevu ve výši 4 020 Kč ročně, nebo 335 Kč měsíčně. Aby poplatník mohl tuto slevu uplatňovat, musí u svého zaměstnavatele podepsat prohlášení a zároveň doložit soustavnou přípravu, nejdéle však do dovršení 26 let.³

Sleva na manželku/manžela

Pro účely daňové slevy je druhý z manželů vyživovanou osobu, pokud jeho příjmy za zdaňovací období nepřesáhnou 68 000 Kč, v takové situaci lze uplatnit slevu ve výši 24 840 Kč ročně. Je-li navíc držitelem průkazu ZTP/P, roční sleva se zdvojnásobuje

¹ 48násobek průměrné mzdy (v Kč).

² Rozdíl částek musí být kladné číslo.

³ V případě doktorského programu v prezenční formě je hranice posunuta do dovršení 28 let.

na 49 680 Kč. Slevu na vyživovanou manželku/manžela lze uplatnit až po skončení zdaňovacího období v ročním zúčtování daňových záloh, nebo v daňovém přiznání.

Slevy na invaliditu

Cílem těchto slev je podpořit zdravotně znevýhodněné poplatníky slevou na dani podle stupně invalidity, které představují pokles pracovní schopnosti. Podmínkou je pobírání invalidního důchodu z důchodového pojištění, nebo zánik nároku na invalidní důchod z důvodu souběhu nároku na výplatu tohoto invalidního důchodu a starobního důchodu. Konkrétně slevu ve výši 2 520 Kč ročně může uplatnit poplatník pro invaliditu prvního a druhého stupně a roční slevu 5 040 Kč uplatňuje poplatník, pokud pobírá invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně. Slevy lze uplatnit i v měsíční výši jedné dvanáctiny roční slevy.

Sleva pro poplatníky s ZTP/P

Roční slevu ve výši 16 140 Kč má poplatník, jenž je držitelem průkazu ZTP/P, a to i bez přiznaného invalidního důchodu. Pokud však pobírá invalidní důchod, slevy se sčítají. Např. držitel ZTP/P pobírá invalidní důchod pro třetí stupeň, výše jeho roční slevy je 21 180 Kč (5 040 Kč+ 16 140 Kč).

Sleva za umístění dítěte v předškolním zařízení

Tzv. školkovně lze uplatnit za umístění vyživovaného dítěte do předškolního zařízení, kdy výše roční slevy se odvíjí od skutečně vynaložených nákladů, za zdaňovací období však maximálně do výše měsíční minimální mzdy, která je pro rok 2016 stanovena na 9 900 Kč.

Daňové zvýhodnění na děti

§ 35c ZDP se věnuje daňovému zvýhodnění na vyživované dítě s rozlišením podle počtu a pořadí dětí ve společné domácnosti. Na vyživované děti byly od 1. ledna 2016 do 30. 4. 2016 platné tyto diference: první dítě 13 404 Kč, druhé dítě 15 804 a třetí a každé další dítě 17 004 Kč/rok. Dne 1. května 2016 nabyla účinnosti novela o daních z příjmů č. 125/2016 Sb., kdy došlo (kromě prvního dítěte) k většímu zvýhodnění, a to na druhé dítě na částku 17 004 Kč ročně, třetí a další dítě na částku 20 604 Kč ročně. Dvojnásobná sleva náleží za dítě zdravotně postižené.

Poplatník toto zvýhodnění může uplatnit jako slevu na dani, daňový bonus, nebo v kombinaci daňové slevy a bonusu. Daňový bonus se vyplácí poplatníkovi s nulovou daňovou povinností a pouze tehdy, když měl příjmy podle § 6, § 7, § 8, §9 a alespoň ve výši šestinásobku minimální mzdy – 59 400 Kč a zároveň musí uplatňovat daňové zvýhodnění na dítě. Minimální hranice pro výplatu bonusu je alespoň 100 Kč, maximálně však do 60 300 Kč.

Sleva na evidenci tržeb

§ 35bc ZDP má poplatníkům ušetřit částku 5 000 Kč za nákup pokladny pro elektrickou evidenci tržeb, maximálně však do výše kladného rozdílu mezi 15 % dílčího základu daně ze samostatné činnosti a základní slevy na poplatníka. Slevu lze uplatnit jen jednou a to ve zdaňovacím období, ve kterém byla poplatníkem zaevidována první tržba.

Uvedená sleva je samými poplatníky a širokou veřejností terčem kritiky. Kritizována je nejen vlastní evidence a nákup pokladny, ale také nepřipravenost celého systému.

„Poplatník daně z příjmů fyzických osob může uplatnit i další slevy na dani, pokud zaměstnává zdravotně postižené občany nebo při poskytnutí příslibu investiční pobídky, avšak jejich využití je častější u právnických osob.“ (Maatyová, Ochrana a Pavel, 2015, str. 122)

5 Případové studie

V této části bakalářské práce jsou nastíněny případové studie, které poukazují na možnosti optimalizace daňové povinnosti poplatníků – fyzických osob, a to ze získaných poznatků předchozích kapitol.

V první případové studii jsou vybráni tři pracovníci z různých pracovních pozic pro výpočet optimalizace daňové povinnosti za rok 2016 a 2017. Jejich mzdy se zřetelně liší, liší se i daňové základy, vypočítané daňové zatížení a efektivní sazby daně. Pro představu o praktickém využití solidární daně je navíc zvolen i pracovník na manažerské pozici s ojedinělými příjmy.

Vzhledem k tomu, že k zajímavým změnám dochází u daňového zvýhodnění na vyživované děti ve společně hospodařící domácnosti s poplatníkem, je této problematice věnována druhá případová studie, jejímž úkolem je ukázat, jak se výše daňového zatížení mění při zvyšujícím se počtu vyživovaných dětí. Tato optimalizace tedy zohledňuje pouze daňové zvýhodnění na vyživované děti.

Třetí případová studie je zaměřena na podnikající osoby, které mají modelově vytvořené příjmy tak, aby v jednom případě bylo výhodnější využívání prokazatelně vynaložených výdajů, kdežto v druhém případě výhodnější paušální sazba pro stanovení výdajů.

5.1 Optimalizace daňové povinnosti prostřednictvím nezdanielných částí základu daně

Pro první případovou studii, která zkoumá optimalizaci daňové povinnosti prostřednictvím nezdanielných částí základu daně, byli vybráni zástupci nejčastějšího typu fyzických osob – jedná se o zaměstnance s příjmy ze závislé činnosti, tedy ze zaměstnaneckého poměru, do jejichž základů daně se promítne pojistné, placené zaměstnavatelem na sociální a zdravotní pojištění. Zkoumané příjmy jsou stanoveny na základě minimálních a průměrných mezd a jejich násobků – z tohoto důvodu vychází první část případové studie z údajů pro rok 2016, druhá část z údajů pro rok 2017.

Vybráni byli zaměstnanci bez vyživovaných dětí na pozicích prodavačky, učitele a manažera, jejichž nezdanielné části základu daně a hrubé příjmy za rok 2016 byly nadefinovány následovně:

- **prodavačka** – minimální měsíční mzda 9 900 Kč, v roce 2016 její příjmy z pracovního poměru činily 118 800 Kč, vzhledem k minimálnímu příjmu prodavačka neuplatňuje žádné nezdaniitelné části základu daně a odčitatelné položky;
- **učitel** – průměrná měsíční mzda 27 006 Kč, za zdaňovací období získal 324 074 Kč, platí si soukromé životní pojištění ve výši 6 000 Kč za celý rok a penzijní připojištění se státním příspěvkem 18 000 Kč ročně, navíc má hypoteční úvěr a ročně na úrocích zaplatí 15 000 Kč;
- **manažer** – šestinásobek průměrné měsíční mzdy 162 036 Kč, ročně si vydělá 1 944 432 Kč, za účelem snížení daňového základu si platí soukromé životní pojištění 12 000 Kč ročně a penzijní připojištění se státním příspěvkem 36 000 Kč ročně. Tento poplatník má hypoteční úvěr s ročními zaplacenými úroky ve výši 50.000 Kč.

Pro simulaci daňové povinnosti zmíněných osob je již opuštěno od dalších nezdaniitelných částí základu daně, odčitatelných položek, či slev a daňových zvýhodnění. Jedinou daňovou slevou, kterou uvedení zaměstnanci využijí, je základní sleva na poplatníka, uplatňovaná v roční výši 24 840 Kč. Jak již bylo uvedeno v předchozí části práce, pro solidární daň v roce 2016 obecně platilo, že roční příjem ze závislé činnosti musí být vyšší než 1 296 288 Kč, zároveň tato částka určuje maximální vyměřovací základ pro výpočet pojistného na sociální zabezpečení. Aby bylo možné demonstrovat tuto ukázkou výpočtu solidární daně, která je dána v uvedeném roce 7 %, je u třetího pracovníka záměrně stanoven ojedinělý roční příjem 1 944 432 Kč.

Tabulka 2: Výpočet daňové povinnosti poplatníků za rok 2016 (v Kč)

	1. pracovník (prodavačka)	2. pracovník (učitel)	3. pracovník (manažer)
Roční příjem ze závislé činnosti	118 800	324 072	1 944 432
Sociální pojištění zaměstnavatele (25 %)	29 700	81 018	324 072
Zdravotní pojištění zaměstnavatele (9 %)	10 692	29 167	174 999
Superhrubá mzda	159 192	434 257	2 443 503
Nezdanitelné položky:			
■ Penzijní připojištění	-	6 000	12 000
■ Soukromé životní pojištění	-	6 000	12 000
■ Úroky	-	15 000	50 000
Základ daně	159 100	407 200	2 369 500
Daň před uplatněním slev (15 %)	23 865	61 080	355 425
Solidární zvýšení daně (7 %)	-	-	45 371
Sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840
Zdravotní pojištění zaměstnance (4,5 %)	5 346	14 584	87 500
Sociální pojištění zaměstnance (6,5 %)	7 722	21 065	84 259
Čistá mzda	105 732	252 183	1 396 717
Výsledná daň	0	36 240	375 956
Absolutní daňové zatížení	13 068	71 889	547 715
Efektivní sazba daně	11%	22,18%	28,17%

Zdroj: Vlastní zpracování

Z výsledků vyplývá, že za rok 2016 nezaplatí prodavačka žádnou daň (0 Kč), ovšem od státu nezíská nic zpětně, a to i přesto, že její daň ve skutečnosti vyšla v záporných číslech, tj. -975 Kč. Tato situace je podle zákona způsobena tím, že daňová povinnost po uplatnění slev může dosáhnout minimálně nulové daně. Vzhledem k tomu, že prodavačka pobírá minimální mzdu, je její daňový základ tak nízký, že sotva uspokojí své potřeby, nemůže si tedy dovolit platit soukromé životní pojištění, ani penzijní připojištění, jako zbylí pracovníci – proto od základu daně neuplatní žádné odčitatelné částky. Dále z tabulky vyplývá, že i přes nulovou daň plyne z jejího ročního příjmu do státního rozpočtu 13 068 Kč, výše je označována jako skutečná daňová zátěž, tj. 11 % z ročního příjmu. Daňová zátěž představuje součet zdravotního, sociálního pojištění, placené zaměstnancem a výše vypočítané daně, to proto, že na zmíněné pojistné je přihlíženo podobně, jako na daň, neboť má stejné atributy. Výše 11 % představuje reálnou sazbu daně, která se vypočítá jako podíl skutečné daňové zátěže a hrubého příjmu.

Učitel za rok 2016 odvede na daních 36 240 Kč. Poplatníková daňová povinnost se snížila o 4 050 Kč díky nezdanitelným základům daně. Poplatník si totiž uplatnil v plné výši zaplacenou částku 6 000 Kč na soukromé životní pojištění a 6 000 Kč na penzijní připojištění (dle zákona je možné od základu daně odečíst na toto připojištění maximálně 12 000 Kč z kladného rozdílu sumy příspěvků zaplacené poplatníkem a 12 000 Kč). Dále jeho daňový základ snížily zaplacené úroky z hypotečního úvěru ve výši 15 000 Kč. I tady daň 36 240 Kč nepředstavuje skutečnou daňovou zátěž, proto se k výši dani musí připočítat pojistné na sociální a zdravotní pojištění, placené zaměstnancem. Celkem tedy do státního rozpočtu učitel za rok 2016 odvede 71 889 Kč, efektivní sazba daně pak činí 22,18 %.

Daň 375 956 Kč za rok 2016 zaplatí pracovník na manažerské pozici, ten si od základu daně mohl odečíst 50 000 Kč na zaplacených úrocích, částku 12 000 Kč, zaplacenou na soukromé životní pojištění a ve stejné výši i na penzijní připojištění. Prostřednictvím nezdanitelných částí základu daně ušetřil manažer na dani za uvedený rok 11 100 Kč. Manažerova skutečná daňová zátěž je 547 715 Kč a efektivní sazba daně je 28,17 %.

Pro druhou část případové studie je podstatné, že minimální měsíční mzda v roce 2017 vzrostla o 1 100 Kč, tj. na 11 000 Kč a průměrná měsíční mzda se zvýšila o částku 1 226 Kč, tedy na 28 232 Kč. Vzhledem k nárůstu průměrné mzdy se posunula i hranice pro výpočet 7% solidární daně, pro roční účely je hranice stanovena na 1 355 136 Kč. V neposlední řadě zákon zvýšil výši odpočtu na penzijní připojištění z původních

12 000 Kč na 24 000 Kč ročně. Pro porovnání zůstávají stejní zaměstnanci se stejnou slevou na poplatníka a se stejnými nezdanitelnými částmi základu daně:

- **prodavačka** – minimální měsíční mzda 11 000 Kč, v roce 2017 její příjmy z pracovního poměru činí 132 000 Kč a vzhledem k nízkému příjmu opět neuplatňuje žádné nezdanitelné části základu daně;
- **učitel** – průměrná měsíční mzda 28 232 Kč, za zdaňovací období 2017 získá 338 784 Kč, platí si soukromé životní pojištění ve výši 6 000 Kč za celý rok a penzijní připojištění se státním příspěvkem 18 000 Kč ročně, navíc má hypoteční úvěr a ročně na úrocích zaplatí 15 000 Kč;
- **manažer** – šestinásobek průměrné měsíční mzdy, roční výdělek 2 032 704 Kč, za účelem snížení daňového základu daně si platí soukromé životní pojištění 12 000 Kč ročně a penzijní připojištění se státním příspěvkem 36 000 Kč ročně, tento poplatník má hypoteční úvěr s ročními úroky ve výši 50.000 Kč.

Tabulka 3: Výpočet daňové povinnosti poplatníků za rok 2017 (v Kč)

	1. pracovník (prodavačka)	2. pracovník (učitel)	3. pracovník (manažer)
Roční příjem ze závislé činnosti	132 000	338 784	2 032 704
Sociální pojištění zaměstnavatele (25 %)	33 000	84 696	338 784
Zdravotní pojištění zaměstnavatele (9 %)	11 880	30 491	182 944
Superhrubá mzda	176 880	453 971	2 554 432
Nezdanitelné položky:			
■ Penzijní připojištění	-	6 000	24 000
■ Soukromé životní pojištění	-	6 000	12 000
■ Úroky	-	15 000	50 000
Základ daně	176 800	426 900	2 468 400
Daň před uplatněním slev (15 %)	26 520	64 035	370 260
Solidární zvýšení daně (7 %)	-	-	47 430
Sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840
Zdravotní pojištění zaměstnance (4,5 %)	5 940	15 246	91 472
Sociální pojištění zaměstnance (6,5 %)	8 580	22 021	88 084
Čistá mzda	115 800	262 322	1 460 298
Výsledná daň	1 680	39 195	392 850
Absolutní daňové zatížení	16 200	76 462	572 405
Efektivní sazba daně	12,27%	22,57%	28,16%

Zdroj: Vlastní zpracování

Z tabulky je patrné, že pokud se zvýší uvedené mzdy, zvýší se i daňové zatížení, tedy prodavačka za rok 2017 zaplatí 1 680 Kč na dani, skutečná daňová zátěž je v jejím případě 16 200 Kč a efektivní sazba vzroste na 12,27 %. Ani v tomto roce se prodavačka neseťkala s žádnou optimalizací vzhledem k minimálnímu příjmu.

Učitel za rok 2017 zaplatí na dani 39 195 Kč, vzroste mu skutečná daňová zátěž na 76 462 Kč a efektivní sazbu daně představuje 22,57 %. Úspora na dani v roce 2017 zůstane u učitele ve stejné výši 4 050 Kč, neboť se jeho nezdanitelné částky nezměnily.

U obou výše uvedených poplatníků tedy roste jak vypočítaná daň a skutečné daňové zatížení, tak i efektivní sazba daně.

Odlišná situace nastává u pracovníka na manažerské pozici, kdy se sice zvýší jeho příjem, daň i skutečná daňová zátěž, ale zároveň klesne efektivní sazba daně na 28,16 %. I přesto, že se v roce 2017 jedná o zanedbatelné procento v podobě jedné setiny, tak v případě odečtení dalších částek od základu daně by nejenže klesla opět efektivní sazba, ale klesla by i postupně daň a skutečná daňová zátěž. Manažerovi z výsledku plyne roční daň ve výši 392 850 Kč, skutečné daňové zatížení bude ve výši 572 405 Kč. Jeho daňová úspora za rok 2017 díky odpočtům stoupne na 12 900 Kč, což je zapříčiněno zvýšením částky pro odečtení zaplaceného pojistného na důchodové připojištění na dvojnásobek.

5.2 Optimalizace daňové povinnosti pomocí daňového zvýhodnění na vyživované děti

Možnost optimalizace daňové povinnosti se zřetelem na počet dětí ukazuje v této bakalářské práci modelová situace, kdy všichni sledovaní poplatníci mají stejnou hrubou mzdu a uplatní i stejnou slevu na poplatníka (2 070,- Kč/měsíc), podle počtu dětí pak každý uplatní i patřičné daňové zvýhodnění. Další možné slevy na daních, či jiné možnosti optimalizace již nejsou brány v potaz.

Pro upřesnění je vhodné zdůraznit, že téma se opírá o ustanovení, pojednávající o daňovém zvýhodnění na děti, platné v roce 2016:

- jedno dítě 1 117 Kč/měsíc;
- za druhé dítě 1 417 Kč/měsíc;
- za třetí a každé další dítě 1 717 Kč/měsíc.

Tabulka 4: Výpočet daňové povinnosti poplatníků v závislosti na daňovém zvýhodnění v roce 2016 (v Kč)

	1. pracovník (žádné dítě)	2. pracovník (jedno dítě)	3. pracovník (dvě děti)	4. pracovník (tři děti)
Hrubá měsíční mzda	24 340	24 340	24 340	24 340
Sociální pojištění zaměstnavatele (25 %)	6 085	6 085	6 085	6 085
Zdravotní pojištění zaměstnavatele (9 %)	2 191	2 191	2 191	2 191
Superhrubá mzda	32 616	32 616	32 616	32 616
Základ daně	32 700	32 700	32 700	32 700
Záloha na dani před uplatněním slev (15 %)	4 905	4 905	4 905	4 905
Sleva na poplatníka	2 070	2 070	2 070	2 070
Záloha na dani po uplatnění slevy	2 835	2 835	2 835	2 835
Daňové zvýhodnění na děti	-	1 117	2 534	4 251
Zdravotní pojištění zaměstnance (4,5 %)	1 096	1 096	1 096	1 096
Sociální pojištění zaměstnance (6,5 %)	1 583	1 583	1 583	1 583
Čistá mzda	18 826	19 943	21 360	23 077
Daňový bonus	-	-	-	1 416
Výsledná měsíční záloha na dani	2 835	1 718	301	-
Absolutní daňové zatížení	5 514	4 397	2 980	1 263
Efektivní sazba daně	22,65%	18,06%	12,24%	5,19%

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka zachycuje u druhého a třetího poplatníka situaci, kdy se daňové zvýhodnění na děti promítá do tvorby vyměřené daně formou daňové slevy (výsledná daň klesá, stejně tak jako absolutní daňové zatížení a efektivní sazba daně). U posledního poplatníka se zvýhodnění uplatní kombinací forem daňové slevy a daňového bonusu, což je jistě zajímavější, protože poplatníci dostávají ze svých záloh na daň podstatnou část finančních prostředků zpět.

Namodelovaná situace ukazuje, že při stejné hrubé mzdě a stejné slevě na poplatníka se skutečně výrazně mění daň po sledovaném zvýhodnění. Nemá-li poplatník žádné nezaopatřené dítě, pak se jeho měsíční záloha na dani sníží pouze o slevu na poplatníka, tj. o 2 070 Kč a jeho výsledná daň bude 2 835 Kč, z čehož vyplývá i měsíční čistý příjem 18 826 Kč. Při jednom nezaopatřeném dítěti se uplatní jak sleva na poplatníka, tak i sleva na vyživované dítě ve výši 1 117 Kč, čímž se sníží výsledná měsíční záloha na částku 1 716 Kč, a naopak se zvýší měsíční čistá mzda na 19 943 Kč. Ještě zřetelnější je daňové zvýhodnění u dvou nezaopatřených dětí, kdy poplatník při slevě na poplatníka a slevě na dvě nezaopatřené děti odvádí formou záloh na dani 301 Kč a docílí tak měsíční čisté mzdy ve výši 21 360 Kč. Při třech dětech činí daňové zvýhodnění na děti částku ve výši 4 251 Kč a místo zálohy na dani se poplatník dostává do situace, kdy bude získávat daňový bonus, tedy vratku finančních prostředků zpět, a to ve výši 1 416 Kč - čistou měsíční mzdu pak tvoří částka 23 077 Kč.

Ve všech uvedených případech a následně i při dalších uplatňovaných daňových zvýhodnění lze vždy v této souvislosti docílit snížení daně a tím tak legitimním způsobem optimalizovat výši daňové povinnosti.

5.3 Optimalizace daňové povinnosti podnikající fyzické osoby dle způsobu uplatnění výdajů

Poslední případová studie zhodnocuje, zda je pro poplatníka lepší optimalizace daňové povinnosti s pomocí uplatnění paušálních výdajů, nebo jestli je efektivnější uplatnit skutečně vynaložené výdaje a snížit daňovou povinnost pouze prostřednictvím slev (další způsoby optimalizací nejsou v tomto příkladu předkládány).

Je vhodné připomenout, že při využití paušálních výdajů sice nelze využít slevy na druhého z manželů, ani daňového zvýhodnění na nezaopatřené dítě, ovšem daňové zvýhodnění může uplatnit druhý z rodičů a rodina tak o tuto daňovou slevu nepřijde (daňové zvýhodnění uplatňuje pouze jeden z rodičů). Navíc stanovení výdajů paušální sazbou může uplatnit jen poplatník s příjmem do 2 000 000 Kč za zdaňovací období.

5.3.1 Vyšší skutečné náklady než paušální

Tato optimalizace ukazuje situaci, kdy skutečné náklady jsou vyšší než náklady stanovené paušálem. Je namodelována na příkladu výpočtu roční daně z příjmů fyzické

osoby u živnostníka Adama Straky. Pan Adam Straka je ženatý, příjmy jeho manželky nepřesáhly hranici 68 000 Kč, společně vychovávají desetiletou dceru.

Metoda uplatňování skutečných výdajů

Pan Adam Straka měl za rok 2016 příjmy dle § 7 ve výši 800 000 Kč, skutečné výdaje v celkové výši 420 000 Kč. Základ daně činí celkem 380 000 Kč a vypočítaná daň před uplatněním slev je v částce 57 000 Kč. Pan Adam Straka může uplatnit jak slevu na poplatníka, tak slevu na manželku (ve výši 24 840 Kč na každého) a dále na jedno dítě v roční výši 13 404 Kč. Po podání daňového přiznání bude panu Novákovi vyplacen daňový bonus ve výši 6 084 Kč, přesto do státního rozpočtu odvede 19,75 % ze základu daně, tj. 75 046 Kč. Pro lepší přehlednost jsou výpočty ilustrovány pomocí následující tabulky.

Tabulka 5: Výpočet daňové povinnosti poplatníka při uplatňování skutečných výdajů (v Kč) – pan Adam Straka

	Poplatník
Příjmy dle § 7	800 000
Výdaje	420 000
Základ daně	380 000
Daň před slevami (15 %)	57 000
Sleva na poplatníka	24 840
Sleva na manželku	24 840
Daňové zvýhodnění na dítě	13 404
Daň po slevách	-6 084
Pojistné na zdravotní pojištění (13,5 %)	25 650
Pojistné na sociální pojištění (29,2 %)	55 480
Daňový bonus	6 084
Absolutní daňové zatížení	75 046
Efektivní sazba daně	19,75%

Zdroj: Vlastní zpracování

Metoda uplatňování paušálních výdajů

Pan Adam Straka podniká jako živnostník formou činnosti, patřící mezi tzv. ostatní živnosti, má tedy nárok na odpočet výdajů ve výši 60 % z příjmů. Příjmy jsou ve výši 800 000 Kč a výdaje jsou vypočteny 60 % z příjmů na 480 000 Kč. Základ daně tedy činí 320 000 Kč a vypočítaná daň dosahuje částky 48 000,- Kč. V daném případě nemůže pan Straka uplatňovat daňové zvýhodnění na vyživované dítě, stejně tak nebude uplatněna daňová sleva na manželku. Pan Adam Straka si může uplatnit pouze slevu na poplatníka

ve výši 24 840 Kč ročně, jeho daň je tedy za rok 2016 23 160 Kč. Absolutní daňové zatížení se proti předchozímu výpočtu zvýšilo o 16 434 Kč, tj. na 91 480 Kč a efektivní sazba se zvýšila na 28,59 %.

Tabulka 6: Výpočet daňové povinnosti poplatníka při uplatňování paušálních výdajů (v Kč) – pan Adam Straka

	Poplatník
Příjmy dle § 7	800 000
Výdaje (60 %)	480 000
Základ daně	320 000
Daň před slevami (15 %)	48 000
Sleva na poplatníka	24 840
Sleva na manželku	-
Daňové zvýhodnění na dítě	-
Daň po slevách	23 160
Pojistné na zdravotní pojištění (13,5 %)	21 600
Pojistné na sociální pojištění (29,2 %)	46 720
Daňová povinnost	23 160
Absolutní daňové zatížení	91 480
Efektivní sazba daně	28,59%

Zdroj: Vlastní zpracování

Shrnutím a porovnáním obou metod lze dojít k závěru, že vzhledem k nízkým celkovým příjmům a poměrně vysokým výdajům pana Straky je pro tohoto poplatníka výhodnější uplatňovat výpočet daňové povinnosti prostřednictvím skutečně vynaložených výdajů a tím tak optimalizovat daňovou povinnost pomocí slev na vyživované osoby.

Nutno podotknout, že již od příštího roku bude pro uvedeného poplatníka vzhledem k chystané novele zákona o daních z příjmů výhodnější uplatňování výdajů, stanovených paušální sazbou.

5.3.2 Vyšší paušální výdaje než skutečné

Další ukázka snížení daňové povinnosti dle způsobu uplatňování výdajů ukazuje roční výpočet daně z příjmů fyzických osob u podnikající Evy Novákové na základě živnostenského oprávnění, která má svůj vlastní kadeřnický salón a stará se o jedno nezaopatřené dítě.

Metoda uplatňování skutečných výdajů

U paní Evy Novákové za rok 2016 byly z daňové evidence zjištěny příjmy 850 000 Kč a skutečné výdaje 510 000 Kč. Základ daně je tedy 340 000 Kč a vypočítaná daň je výši 51 000 Kč. Paní Eva Nováková může uplatnit základní slevu na poplatníka 24 840 Kč a daňové zvýhodnění na jedno vyživované dítě ve výši 13 404 Kč. Daňová povinnost po odečtení slev je 12 756 Kč. Absolutní daňové zatížení je vypočítáno na 85 346 Kč a absolutní sazba daně představuje 25,10 %. Výpočty jsou shrnuty v následující tabulce:

Tabulka 7: Výpočet daňové povinnosti poplatníka při uplatňování skutečných výdajů (v Kč) – paní Eva Nováková

	Poplatník
Příjmy	850 000
Výdaje	510 000
Základ daně	340 000
Daň před slevami (15 %)	51 000
Sleva na poplatníka	24 840
Daňové zvýhodnění	13 404
Daň po slevách	12 756
Pojistné na zdravotní pojištění (13,5 %)	22 950
Pojistné na sociální pojištění (29,2 %)	49 640
Daňová povinnost	12 756
Absolutní daňové zatížení	85 346
Efektivní sazba daně	25,10%

Zdroj: Vlastní zpracování

Metoda uplatňování paušálních výdajů

Paní Eva Nováková podniká na základě živnostenského oprávnění, patřící mezi řemeslné živnosti, a proto si může uplatnit paušální výdaje stanovené 80 % z 850 000 Kč, daňový základ je tak ve výši 170 000 Kč. Od vypočítané daně ve výši 25 500 Kč si může paní Eva Nováková odečíst pouze základní slevu na poplatníka, daň se jí tak sníží na 660 Kč. Vzhledem k nižšímu základu daně je i nižší absolutní daňové zatížení – 36 955 Kč a efektivní sazba daně – 21,74 %.

Tabulka 8: Výpočet daňové povinnosti poplatníka při uplatňování paušálních výdajů (v Kč) – paní Eva Nováková

	Poplatník
Příjmy	850 000
Výdaje (80 %)	680 000
Základ daně	170 000
Daň před slevami (15 %)	25 500
Sleva na poplatníka	24 840
Daň po slevách	660
Pojistné na zdravotní pojištění (13,5 %)	11 475
Pojistné na sociální pojištění (29,2 %)	24 820
Daňová povinnost	660
Absolutní daňové zatížení	36 955
Efektivní sazba daně	21,74%

Zdroj: Vlastní zpracování

Porovnáním obou metod bylo zjištěno, že vzhledem k vysokým paušálním výdajům paní Evy Novákové je výhodnější pro výpočet daňové povinnosti tyto výdaje uplatňovat, neboť díky nim tak ušetří na roční dani celkem 12 096 Kč.

Jak již dříve bylo zmíněno, chystá se novela zákona, která by v dalším roce přinesla paní Evě Novákové daňový bonus.

6 Shrnutí výsledků

Z řešení první případové studie vyplývá, že daňovou povinnost lze optimalizovat pomocí odpočtů nezdaniitelných částek, a to u poplatníka, který například platí pojistné na soukromé životní pojištění a na penzijní připojištění, nebo který uplatňuje odpočty nezdaniitelné částky z titulu placení hypotečního úvěru, či jiné nezdaniitelné části základu daně podle § 15 ZDP a odčitatelné položky z § 34.

V roce 2016 si takto mohl svou daňovou povinností snížit učitel o 4 050 Kč. U pracovníka na manažerské pozici daňová optimalizace v roce 2016 představuje částku 11 100 Kč. Prodavačka, pobírající minimální mzdu, neuplatnila žádný odpočet, a tudíž svou daňovou povinnost nemohla snížit.

V roce 2017 se daňové zatížení snížilo pouze u manažera, neboť zákonodárci zvýšili maximální hranici pro odpočet částky, placené na penzijní připojištění na dvojnásobek. Manažer tak na daních v roce 2017 ušetřil 12 900 Kč. Učitel měl stejnou výši optimalizace jako v přechozím roce, protože se u něj žádná fakta neměnila.

Druhá případová studie představuje optimalizaci daňové povinnosti, zaměřenou na počet vyživovaných dětí v roce 2016. Poplatník s jedním dítětem si sníží daňovou povinnost o 1 117 Kč a ročně ušetří 13 404 Kč. Druhý poplatník se dvěma dětmi si sníží měsíční daň o 2 534 Kč a ročně ušetří 30 408 Kč. Poslední poplatník se třemi dětmi nemá žádnou měsíční daňovou povinnost, neboť dosáhl na daňový bonus ve výši 1 416 Kč měsíčně, ročně pak ušetří na daních 34 020 Kč, a navíc dostane daňový bonus ve výši 16 992 Kč za rok.

Již v průběhu roku 2017 může být optimalizace daňové povinnosti prostřednictvím vyživovaných dětí ještě větší, neboť tyto částky jsou zákonodárci velmi často měněny.

V poslední případové studii jsou názorně představeny odlišné situace mezi uplatňováním prokazatelně vynaložených výdajů na dosažení, zajištění a udržení příjmů a na využití paušální sazby pro stanovení výdajů, a to u fyzické osoby, podnikající na základě živnostenského oprávnění. U této namodelované situace byla možnost přesvědčit se, že živnostníci, kteří stanovují výdaje paušálem, nemohou v daňovém přiznání za rok 2016 uplatnit daňovou slevu na manželku, stejně tak nemohou uplatnit zvýhodnění na děti, a proto při uplatnění paušálních výdajů vyšla daňová povinnost panu Adamovi Strakovi ve výši 23 160 Kč a paní Evě Novákové ve výši 660 Kč.

Pan Adam Straka chtěl na daních ušetřit, a proto raději využil pro stanovení základu daně skutečně vynaložené příjmy. Za rok 2016 mu tak neplynula žádná daňová povinnost, navíc získal daňový bonus ve výši 6 084 Kč. V současné době je z toho důvodu pro mnohé podnikající osoby vhodné přejít na daňovou evidenci namísto výdajových paušálů.

Paní Eva Nováková také chtěla ušetřit, a proto uplatnila výdaje paušální sazbou a její daňová povinnost tak byla ve výši 660 Kč. Na daních tak, oproti daně (12 756 Kč), která byla vypočítána za použití skutečných nákladů, ušetřila 12 096 Kč.

I v této oblasti uplatňování výdajů se mluví o novele zákona, který pojednává o možném použití daňových slev při uplatnění paušálních sazeb.

Závěr a doporučení

Cílem práce bylo analyzovat možnosti optimalizace daňové povinnosti poplatníka fyzických osob, a to nejběžnějšími způsoby uvedené v zákoně o daních z příjmů. Aby bylo možné k tomuto cíli dospět, bylo nutné nejdříve sestavit přehled informací o konstrukci daně z příjmů fyzických osob a v této souvislosti představit možnosti optimalizace (nezdanitelné části základu daně a odčitatelné položky, slevy na dani, paušální výdaje aj.) Získané poznatky byly poté aplikovány v případových studiích, v nichž je demonstrováno daňové zatížení a možnost optimalizace daně z příjmu fyzických osob, včetně jejich případných omezení.

Zpracováním případových studií se došlo k závěru, že nezdanitelné části základu daně, či slevy na vyživované osoby pozitivně ovlivní daňové zatížení poplatníka. Také se ukázalo, že zákon o daních z příjmů zvýhodňuje poplatníky, které vyživují nezaopatřené děti. Na uvedené případové studii bylo demonstrováno, že se zvyšujícím se počtem nezaopatřených dětí se zvyšuje daňové zvýhodnění, které se pozitivně promítá do měsíčních čistých příjmů, a tím se zvyšuje i možnost vyšší životní úrovně poplatníka. V některých případech je dokonce možné, že s využitím daňového bonusu je výsledná výše čisté mzdy vyšší než hrubá mzda. Jinými slovy – při uplatnění daňových zvýhodnění lze docílit snížení daně, a tím tak legitimním způsobem optimalizovat svou daňovou povinnost. U podnikajících fyzických osob bylo zjištěno, že jejich daňová optimalizace je založena na vhodně zvolené metodě uplatňování výdajů – pokud má poplatník vysoké skutečné výdaje, je pro něj výhodnější tyto výdaje, zjištěné z daňové evidence, nebo účetnictví, použít pro stanovení základu daně a uplatnit si tak navíc i některé slevy.

Předložený text čtenáře blíže seznámil s tím, že daňovým únikem se rozumí minimalizace, až úplná eliminace daňové povinnosti. Daňový únik je buď legální a lze jej nazvat optimalizací, nebo je nelegální. Je pochopitelné, že nelegálním daňovým únikům se všechny státy brání zejména posílením kontrolní činnosti správců daně, nicméně je důležité konstatovat, že časté novelizace daňových předpisů vedou k právní nejistotě poplatníků. Daňové předpisy by měly být formulovány jednoznačně a přehledně a jak se zmiňuje Marková (2016, s. 7), „měly by být srozumitelné pro adresáty normy, tedy daňové poplatníky. Přes opakované novelizace se však tento cíl nedaří naplnit, spíše naopak“. Do budoucna by stálo za úvahu zjednodušit výpočet daně z příjmů fyzických osob a vůbec samotného daňového systému, neboť jen tak lze snížit počty daňových úniků.

Seznam použité literatury

- [1] BONĚK, Václav. *Lexikon – daňové pojmy*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2001, 626 s. ISBN 80-7208-265-5
- [2] HNÁTEK, Miroslav. *Zcela legální daňové triky: pro podnikatele, svobodná povolání, pronajímatele, zaměstnance, studenty, seniory*. 1.vyd. Praha: ESAP, 2016, 224 s. ISBN 978-80-905899-3-3
- [3] KLIMEŠOVÁ, Ludmila. *Daňová optimalizace*. Praha: Ústav práva a právní vědy, 2014, 248 s. ISBN 978-80-87974-06-3
- [4] KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 6. aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 276 s. ISBN 978-80-7478-841-3
- [5] LOŠŤÁK, Milan a Petr PELECH. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2016*. 24. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, 2016, 368 s. ISBN 978-80-7263-995-3
- [6] MAAYTOVÁ, Alena, František OCHRANA, Jan PAVEL a kolektiv. *Veřejné finance v teorii a praxi*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 2015, 208 s. ISBN 978-80-247-9949-8
- [7] MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2016, úplná znění platná k 1. 1. 2016*. Praha: GRADA Publishing, 2016, 288 s. ISBN 978-80-271-9019-4
- [8] PELC, Vladimír. *Encyklopedický slovník podnikatele*. Praha: Grada, 1995, 332 s. ISBN 80-7169-209-3
- [9] SEDLÁKOVÁ, Eva. *Daňové a nedaňové výdaje*. Český Těšín: Poradce, 2016, 272 s. ISBN 978-80-7365-372-9
- [10] ŠIROKÝ, Jan. *Základy daňové teorie s praktickými příklady*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 128 s. ISBN 978-80-7478-785-0
- [11] ŠTOHL, Pavel. *Daně 2016: výklad a praktické příklady*. 5. vyd. Znojmo: Soukromá vysoká škola ekonomická, 2016, 184 s. ISBN 978-80-87314-79-1
- [12] VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2016*. 13. aktualiz. vyd. Praha: VOX, 2016, 394 s. ISBN 978-80-87480-44-1
- [13] Zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční
- [14] Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů
- [15] Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daní
- [16] Zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů

[17] Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Seznam zkratk

TZ	Trestní zákon
ZDP	Zákon o daních z příjmů

Seznam schémat a tabulek

Seznam schémat

Schéma 1: Přímé daně	11
Schéma 2: Nepřímé daně	13

Seznam tabulek

Tabulka 1: Paušální výdaje.....	20
Tabulka 2: Výpočet daňové povinnosti poplatníků za rok 2016 (v Kč).....	32
Tabulka 3: Výpočet daňové povinnosti poplatníků za rok 2017 (v Kč).....	35
Tabulka 4: Výpočet daňové povinnosti poplatníků v závislosti na daňovém zvýhodnění v roce 2016 (v Kč)	37
Tabulka 5: Výpočet daňové povinnosti poplatníka při uplatňování skutečných výdajů (v Kč) – pan Adam Straka	40
Tabulka 6: Výpočet daňové povinnosti poplatníka při uplatňování paušálních výdajů (v Kč) – pan Adam Straka	41
Tabulka 7: Výpočet daňové povinnosti poplatníka při uplatňování skutečných výdajů (v Kč) – paní Eva Nováková.....	43
Tabulka 8: Výpočet daňové povinnosti poplatníka při uplatňování paušálních výdajů (v Kč) – paní Eva Nováková.....	44

Zadání práce

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Akademický rok: 2016/2017

Studijní program: Ekonomika a management
Forma: Kombinovaná
Obor/komb.: Finanční management - anglický jazyk (fm-k-a)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
Dráfiiová Petra	Náměstí prof. Drahoňovského 103, Rovensko pod Troskami	114447

TÉMA ČESKY:

Optimalizace daňové povinnosti poplatníka

TÉMA ANGLICKY:

Optimization tax liability of the tax payer

VEDOUcí PRÁCE:

Ing. Pavel Jedlička, CSc. - KE

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Cíl: Cílem práce je analýza možností optimalizace daňové povinnosti poplatníka daně z příjmů fyzických osob.

Osnova: 1. Úvod, 2. Teoretické vymezení daňové politiky, historie daně, 3. Daňový systém ČR, 4. Daň z příjmů fyzických osob a její optimalizace, 5. Souhrnný příklad, 6. Závěr, 7. Seznam zdrojů.

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

1. KUBÁTOVÁ, Květa. Daňová teorie a politika. 6. aktual. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 275 s. ISBN 978-80-7478-841-3.
2. MAAYTOVÁ, Alena, OCHRANA, František, PAVEL, Jan a kolektiv. Veřejné finance v teorii a praxi. 1.vyd. Praha: Grada, 2015, 208 s. ISBN 978-80-247-9949-0.
3. ŠIROKÝ, Jan. Základy daňové teorie s praktickými příklady. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 128 s. ISBN 978-80-7478-785-0.
4. VANČUROVÁ, Alena, LÁCHOVÁ, Lenka. Daňový systém ČR 2016. 13. aktual. vyd. Praha: VOX, 2016, 393 s. ISBN 978-80-87480-44-1.

Podpis studenta:

Datum: 12.10.2016

Podpis vedoucího práce:

Datum: 12.10.2016